

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2020. gada 28. maijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Vide – Orhūsas konvencija – Direktīva 2011/92/ES – Noteiktu projektu ietekmes uz vidi novērtējums – Sabiedrības līdzdalība lēmumu pieņemšanā – Projekta atļaušanas procedūrā pieļauti pārkāpumi – Iespēja vērsties tiesā – Valsts tiesībās paredzēti ierobežojumi – Direktīva 2000/60/EK – Eiropas Savienības ūdens resursu politika – Gruntsūdens objekta stāvokļa pasliktināšanās – Vērtēšanas kārtība – Privātpersonu tiesības uz piesārņojuma novēršanai veiktiem pasākumiem – *Locus standi* valsts tiesās

Lietā C-535/18

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa, Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2018. gada 25. aprīlī un kas Tiesā reģistrēts 2018. gada 16. augustā, tiesvedībā

IL,

JK,

KJ,

LI,

NG,

MH,

OF,

PE,

RC un SB kā QD mantinieki,

TA,

UZ,

VY,

WX

pret

* Tiesvedības valoda – vācu.

Land Nordrhein-Westfalen,

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] (referents), Tiesas priekšsēdētāja vietniece R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], tiesneši M. Safjans [*M. Safjan*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*] un K. Toadere [*C. Toader*],

ģenerālvokāts: Dž. Hogans [*G. Hogan*],

sekretāre: M. Krauzenbeka [*M. Krausenböck*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2019. gada 19. septembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- IL, JK, KJ, LI, NG, MH, OF, PE, RC un SB, TA, UZ, VY, WX vārdā – *R. Nebelsieck, J. Mittelstein* un *K. Fock, Rechtsanwälte*,
- Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,
- Eiropas Komisijas vārdā – *E. Manhaeve* un *M. Noll-Ehlers*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2019. gada 12. novembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV 2012, L 26, 1. lpp.) 6. pantu un 11. panta 1. punkta b) apakšpunktu un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV 2000, L 327, 1. lpp.), 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta i)–iii) punktu un b) apakšpunkta i) punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp vairākām privātpersonām un *Land Nordrhein-Westfalen* (Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme, Vācija) par *Bezirksregierung Detmold* (Detmoldas Reģionālā pārvalde, Vācija) iestāžu 2016. gada 27. septembra lēmumu, ar kuru tika apstiprināts aptuveni 3,7 kilometrus gara automaģistrāles posma izbūves plāns.

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

- 3 Konvencijas par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, kas parakstīta Orhūsā 1998. gada 25. jūnijā un Eiropas Kopienas vārdā apstiprināta ar Padomes Lēmumu 2005/370/EK (2005. gada 17. februāris) (OV 2005, L 124, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “Orhūsas konvencija”), 9. panta 3. punktā ir noteikts:

“[...] katra Puse nodrošina to, ka sabiedrības pārstāvjiem, kas atbilst attiecīgās valsts tiesību aktos noteiktajiem kritērijiem, ja tādi būtu, ir pieejamas administratīvas vai tiesas procedūras, lai apstrīdētu fizisku personu vai valsts iestāžu darbību vai bezdarbību, kas pārkāpj attiecīgās valsts tiesību aktus vides jomā.”

Savienības tiesības

Direktīva 2011/92

- 4 Atbilstoši Direktīvas 2011/92 7. un 19.–21. apsvērumam:

“(7) Attīstības piekrišana valsts un privātiem projektiem, kuriem var būt būtiska ietekme uz vidi, būtu jānodrošina vienīgi pēc tam, kad veikts minēto projektu iespējamās nozīmīgās ietekmes uz vidi novērtējums. Minētais novērtējums būtu jāveic, pamatojoties uz attiecīgu informāciju, ko sniedzis attīstītājs un ko var papildināt iestādes un tā sabiedrības daļa, kurai var būt interese par attiecīgo projektu.

[..]

(19) Viens no Orhūsas konvencijas mērķiem ir vēlme garantēt tiesības uz sabiedrības dalību ar vidi saistītu lēmumu pieņemšanā, lai palīdzētu aizsargāt personu tiesības dzīvot veselībai un labklājībai piemērotā vidē.

(20) Orhūsas konvencijas 6. pantā paredzēta sabiedrības dalība tādu lēmumu pieņemšanā, kas skar konkrētas darbības, kuras uzskaitītas konvencijas I pielikumā, un darbības, kuras nav šādi uzskaitītas, bet var būtiski ietekmēt vidi.

(21) Orhūsas konvencijas 9. panta 2. un 4. punktā paredzēta tiesas procesu vai citu procedūru pieejamība, lai apstrīdētu tādu lēmumu, darbību vai bezdarbību būtības vai procesuālo likumību, uz kurām attiecas minētās konvencijas 6. panta noteikumi par sabiedrības dalību.”

- 5 Šīs direktīvas 1. panta 1. un 2. punkts ir formulēts šādi:

“1. Šī direktīva attiecas uz to valsts un privāto projektu ekoloģiskās ietekmes novērtējumu, kuriem, iespējams, ir nozīmīga ekoloģiska ietekme.

2. Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

a) “projekts” nozīmē:

- celtniecības darbu vai citu ierīkošanu vai programmu izpildi,

- citu iejaukšanos dabiskajā apkārtnē un ainavā, to skaitā iejaukšanos, kas saistīta ar minerālo resursu ieguvi;
- b) “attīstītājs” nozīmē atļaujas pieprasītāju privātam projektam vai valsts iestādi, kas ierosina projektu;
- c) “attīstības piekrišana” nozīmē kompetentās iestādes vai iestāžu lēmumu, kas piešķir attīstītājam tiesības turpināt projektu;
- d) “sabiedrība” nozīmē vienu vai vairākas fiziskas vai juridiskas personas un – saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem vai praksi – to apvienības, organizācijas vai grupas;
- e) “attiecīgā sabiedrības daļa” nozīmē sabiedrības daļu, kuru ietekmē vai var ietekmēt ar vidi saistīto lēmumu pieņemšanas procedūra, kas minēta 2. panta 2. punktā, vai kura ir šajā jautājumā ieinteresēta; piemērojot šo definīciju, uzskata, ka nevalstiskās organizācijas, kuras veicina vides aizsardzību un atbilst visām attiecīgās valsts tiesību aktu prasībām, ir ieinteresētas;
- f) “kompetentā iestāde vai iestādes” nozīmē iestādi vai iestādes, ko dalībvalstis iecēlušas kā atbildīgās par to pienākumu izpildi, kuri izriet no šīs direktīvas.”

6 Minētās direktīvas 3. pantā ir paredzēts:

“Ietekmes uz vidi novērtējums pienācīgā veidā, ņemot vērā katru atsevišķu gadījumu un saskaņā ar 4. līdz 12. pantu, nosaka, raksturo un novērtē projekta tiešo un netiešo ietekmi uz šādiem faktoriem:

- a) cilvēku, faunu un floru;
- b) augsni, ūdeni, gaisu, klimatu un ainavu;
- c) materiālām vērtībām un kultūras mantojumu;
- d) mijiedarbību starp faktoriem, kas minēti a), b) un c) punktā.”

7 Šīs pašas direktīvas 5. pantā ir noteikts:

“1. Gadījumā, kad pastāv projekti, kas saskaņā ar 4. pantu jāpakļauj ietekmes uz vidi novērtējumam saskaņā ar šo pantu un 6. līdz 10. pantu, dalībvalstis paredz vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka attīstītājs attiecīgā formā sniedz IV pielikumā paredzēto informāciju tiktāl, ciktāl:

- a) dalībvalstis uzskata, ka informācija ir saistīta ar doto saskaņošanas procedūras stadiju un ar tām konkrēta projekta vai projekta tipa un vides īpašajām pazīmēm, kas var tikt ietekmētas;
- b) dalībvalstis uzskata, ka attīstītājam var pieprasīt apkopot šo informāciju, *inter alia* ņemot vērā pašreizējās novērtējuma zināšanas un metodes.

2. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka gadījumā, ja to pieprasa attīstītājs pirms attīstības piekrišanas pieprasījuma iesniegšanas, kompetentā iestāde sniedz atzinumu par informāciju, kas attīstītājam jāsniedz saskaņā ar 1. punktu. Kompetentā iestāde apspriežas ar attīstītāju un iestādēm, kas iepriekš minētas 6. panta 1. punktā, pirms tā sniedz savu atzinumu. Fakts, ka iestāde ir sniegusi atzinumu saskaņā ar šo punktu, neliedz tai pēc tam pieprasīt attīstītājam sniegt turpmāku informāciju.

Dalībvalstis var pieprasīt, lai kompetentās iestādes sniedz šādu atzinumu, neatkarīgi no tā, vai attīstītājs to pieprasa.

3. Informācija, kas attīstītājam jāsniedz saskaņā ar 1. punktu, ietver vismaz:

- a) projekta aprakstu, kas satur informāciju par projekta norises vietu, tā dizainu un apjomu;
- b) to pasākumu aprakstu, kas paredzēti, lai izvairītos no būtiskas negatīvas ietekmes, samazinātu to un, ja iespējams, to kompensētu;
- c) datus, kas ir vajadzīgi, lai noteiktu un novērtētu galveno ietekmi uz vidi, kāda var būt projektam;
- d) īsu galveno alternatīvu aprakstu, kur[as] ir izpētījis attīstītājs, un šīs izvēles galvenā iemesla norādījumu, ņemot vērā ietekmi uz vidi;
- e) šā punkta a) līdz d) apakšpunktā minētās informācijas netehnisku kopsavilkumu.

4. Dalībvalstis vajadzības gadījumā nodrošina, lai jebkura iestāde, kuras rīcībā ir attiecīga informācija, kurai ir tiešs sakars ar 3. pantu, dara šo informāciju zināmu attīstītājam.”

8 Direktīvas 2011/92 6. panta redakcija ir šāda:

“[..]

2. Pēc iespējas agrīnākā stadijā ar vidi saistītā lēmuma pieņemšanas procedūrā, kas minēta 2. panta 2. punktā, un vēlākais, tiklīdz pamatoti iespējams šādu informāciju sniegt, sabiedrībai sniedz informāciju (ar publisku paziņojumu vai citā piemērotā veidā, piemēram, elektroniskajos sabiedrības saziņas līdzekļos, ja tie ir pieejami) šādos jautājumos:

- a) lūgums piešķirt attīstības piekrišanu;
- b) tas, ka uz konkrēto projektu attiecas ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra un, attiecīgā gadījumā, šīs direktīvas 7. pants;
- c) sīkāka informācija par kompetentajām iestādēm, kas atbild par lēmuma pieņemšanu un kurās var saņemt būtisku informāciju, un kam var iesniegt atsauksmes vai jautājumus, kā arī atsauksmju vai jautājumu iesniegšanas termiņš;
- d) iespējamo lēmumu būtība vai lēmuma projekts, ja tas pastāv;
- e) norāde uz tās informācijas pieejamību, kas savākta, ievērojot 5. pantu;
- f) norāde uz attiecīgās informācijas pieejamības laiku, vietu un veidu;
- g) sīkāka informācija par tiem priekšdarbiem sabiedrības līdzdalībai, kas veikti saskaņā ar šā panta 5. punktu.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka pieņemamā termiņā attiecīgajai sabiedrības daļai ir pieejama:

- a) visa informācija, kas savākta saskaņā ar 5. pantu;
- b) saskaņā ar valsts tiesību aktiem – būtiskākie ziņojumi un ieteikumi, kurus kompetentā iestāde vai iestādes ir saņēmušas līdz laikam, kad attiecīgo sabiedrības daļu informē saskaņā ar šā panta 2. punktu;

- c) saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/4/EK (2003. gada 28. janvāris) par vides informācijas pieejamību sabiedrībai [un par Padomes Direktīvas 90/313/EEK atcelšanu (OV 2003, L 41, 26. lpp.)] noteikumiem – šā panta 2. punktā neminēta informācija, kas attiecas uz lēmumu, kuru pieņem saskaņā ar šīs direktīvas 8. pantu, un kas kļūst pieejama tikai pēc attiecīgās sabiedrības daļas informēšanas saskaņā ar šā panta 2. punktu.
4. Attiecīgajai sabiedrības daļai laikus dod reālas iespējas piedalīties vides lēmumu pieņemšanas procedūrā, kas minēta 2. panta 2. punktā, un tālab tai ir tiesības sniegt atsauksmes un paust viedokļus kompetentajai iestādei, kamēr vēl tiek izskatītas visas iespējas un nav pieņemts lēmums attiecībā uz attīstības piekrišanas [atļaujas] piešķiršanas lūgumu.
5. Dalībvalstis paredz sīki izstrādātus noteikumus sabiedrības informēšanai (piemēram, izsūtot informāciju pa pastu noteiktā teritorijā vai publicējot to vietējā laikrakstā) un attiecīgās sabiedrības daļas viedokļa apzināšanai (piemēram, aicinot iedzīvotājus izteikties rakstiski vai veicot sabiedrības aptauju).
6. Dažādajos lemsšanas posmos jāparedz pieņemami termiņi, ar tiem atvēlot pietiekami daudz laika sabiedrības informēšanai un ļaujot attiecīgajai sabiedrības daļai sagatavoties un efektīvi piedalīties vides lēmumu pieņemšanā saskaņā ar šo pantu.”
- 9 Šīs direktīvas 11. panta 1.–3. punktā ir paredzēts:
- “1. Dalībvalstis nodrošina, ka saskaņā ar valsts tiesību sistēmu attiecīgās sabiedrības daļas locekļiem:
- a) kuri ir pietiekami ieinteresēti; vai
- b) ja dalībvalsts administratīvi procesuālajās tiesībās tas paredzēts kā priekšnoteikums – kuru tiesības ir aizskartas;
- ir iespēja pārskatīšanas kārtībā ierosināt lietu tiesā vai citā neatkarīgā un objektīvā struktūrā, kas izveidota ar tiesību aktiem, lai apstrīdētu tādu lēmumu, darbību vai bezdarbības būtības vai procesuālo likumību, uz kuru attiecas šīs direktīvas noteikumi par sabiedrības līdzdalību.
2. Dalībvalstis nosaka, kurā stadijā minētos lēmumus, darbības vai bezdarbību var apstrīdēt.
3. Dalībvalstis nosaka, kas tieši uzskatāms par pietiekamu ieinteresētību un tiesību aizskārums, paturot prātā mērķi – attiecīgajai sabiedrības daļai nodrošināt tiesas pieejamību. Tālab šā panta 1. punkta a) apakšpunkta sakarā jebkuras 1. panta 2. punktā minētajām prasībām atbilstošas nevalstiskās organizācijas interesi uzskata par pietiekamu. Uzskata arī, ka šādām organizācijām ir tiesības, kas var tikt aizskartas, kā noteikts šā panta 1. punkta b) apakšpunktā.”
- 10 Šīs direktīvas IV pielikuma “5. panta 1. punktā minētā informācija” 4. punktā ir noteikts:
- “Ierosinātā projekta iespējamās ietekmes uz vidi apraksts, ko izraisa:
- a) projekta pastāvēšana;
- b) dabas resursu izlietošana;
- c) piesārņotāju noplūde, traucējumu radīšana un atkritumu iznīcināšana.”
- 11 Šajā 4. punktā iekļautajā zemsvītras piezīmē ir precizēts, ka “šajā aprakstā būtu jāietver projekta tiešā ietekme un jebkāda tā netiešā, sekundārā, kopīgā, īstermiņa, vidēji ilga termiņa un ilgtermiņa, pastāvīga un pagaidu, pozitīva un negatīva ietekme”.

Direktīva 2006/118/EK

- 12 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/118/EK (2006. gada 12. decembris) par gruntsūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu un pasliktināšanos (OV 2006, L 372, 19. lpp.) 3. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Gruntsūdeņu objekta vai objektu grupas ķīmiskās kvalitātes novērtēšanai atbilstoši Direktīvas [2000/60] V pielikuma 2.3. iedaļai dalībvalstis izmanto šādus kritērijus:

- a) I pielikumā minētos gruntsūdeņu kvalitātes standartus;
- b) robežvērtības, ko saskaņā ar II pielikuma A daļā izklāstīto procedūru dalībvalstis nosaka piesārņojošām vielām, piesārņojošu vielu grupām vai piesārņojuma rādītājiem, kuri dalībvalsts teritorijā identificēti kā tādi, kuru dēļ gruntsūdeņu objektus vai objektu grupas var raksturot kā riska objektus vai grupas, ņemot vērā vismaz II pielikuma B daļā iekļauto sarakstu.

Gruntsūdeņu robežvērtības, kas attiecas uz labas ķīmiskās kvalitātes rādītājiem, nosaka, ņemot vērā gruntsūdens objekta aizsardzību saskaņā ar II pielikuma A daļas 1., 2. un 3. punktu, īpaši ņemot vērā tā ietekmi uz – un savstarpēju saistību ar – saistītiem virszemes ūdeņiem un no tiem tieši atkarīgām sauszemes ekosistēmām un mitrājiem, un *inter alia* ņem vērā toksikoloģijas un ekotoksikoloģijas zināšanas.”

- 13 Šīs direktīvas 4. pantā ir noteikts:

“1. Dalībvalstis izmanto 2. punktā noteikto procedūru, lai novērtētu gruntsūdeņu objekta ķīmisko kvalitāti. Attiecīgos gadījumos dalībvalstis, īstenojot šo procedūru, var sagrupēt gruntsūdeņu objektus saskaņā ar Direktīvas [2000/60] V pielikumu.

2. Gruntsūdeņu objekta vai objektu grupas ķīmisko kvalitāti uzskata par labu, ja:

- a) atbilstīgais monitorings rāda, ka Direktīvas [2000/60] V pielikuma 2.3.2. tabulā minētie nosacījumi ir ievēroti; vai
- b) I pielikumā uzskaitītās gruntsūdeņu kvalitātes standartu vērtības un attiecīgās robežvērtības, kas noteiktas saskaņā ar 3. pantu un II pielikumu, netiek pārsniegtas nevienā monitoringa vietā attiecīgajā gruntsūdeņu objektā vai objektu grupā; vai
- c) gruntsūdeņu kvalitātes standartu vērtība vai robežvērtība ir pārsniegta vienā vai vairākās monitoringa vietās, bet attiecīgā izpēte saskaņā ar III pielikumu apstiprina, ka:
 - i) pamatojoties uz III pielikuma 3. punktā minēto novērtējumu, piesārņojošo vielu koncentrācija, kas pārsniedz gruntsūdeņu kvalitātes standartus vai robežvērtības, netiek uzskatīta par tādu, kas radītu būtisku risku videi, attiecīgos gadījumos ņemot vērā skartā gruntsūdeņu objekta apjomu;
 - ii) tiek ievēroti Direktīvas [2000/60] V pielikuma 2.3.2. tabulā izklāstītie pārējie nosacījumi attiecībā uz gruntsūdeņu labu ķīmisko kvalitāti saskaņā ar šīs direktīvas III pielikuma 4. punktu;
 - iii) saskaņā ar Direktīvas [2000/60] 7. panta 1. punktu noteiktajiem gruntsūdeņu objektiem tiek ievērotas minētās direktīvas 7. panta 3. punkta prasības saskaņā ar šīs direktīvas III pielikuma 4. punktu;
 - iv) piesārņojums nav būtiski pasliktinājis attiecīgā gruntsūdeņu objekta vai kāda attiecīgās grupas objekta izmantojamību cilvēku vajadzībām.

3. Izvēloties gruntsūdeņu monitoringa vietas, ir jāievēro Direktīvas [2000/60] V pielikuma 2.4. iedaļā noteiktās prasības, lai nodrošinātu saskaņotu un visaptverošu gruntsūdeņu ķīmiskās kvalitātes rādītāju pārskatu un nodrošinātu reprezentatīvus monitoringa datus.

4. Dalībvalstis publicē gruntsūdeņu ķīmiskās kvalitātes novērtējuma kopsavilkumu upes baseina apsaimniekošanas plānos saskaņā ar Direktīvas [2000/60] 13. pantu.

Šajā kopsavilkumā, kas izstrādāts upes baseina apgabala līmenī vai starptautiska upes baseina apgabala daļā, kas atrodas kādas dalībvalsts teritorijā, iekļauj arī paskaidrojumu attiecībā uz to, kādā veidā galīgajā novērtējumā ir ņemts vērā gruntsūdeņu kvalitātes standartu vai robežvērtību pārsniegums individuālās monitoringa vietās.

5. Ja gruntsūdeņu objekta kvalitāti klasificē kā labu saskaņā ar 2. punkta c) apakšpunktu, dalībvalstis saskaņā ar Direktīvas [2000/60] 11. pantu veic pasākumus, kas var būt nepieciešami, lai aizsargātu ūdens ekosistēmas, sauszemes ekosistēmas un cilvēku vajadzībām lietojamus gruntsūdeņus, kas atkarīgi no tās objekta daļas, kuru raksturo monitoringa vieta vai vietas, kur ir pārsniegta gruntsūdeņu kvalitātes standartu vērtība vai robežvērtība.”

Direktīva 2000/60

14 Saskaņā ar Direktīvas 2000/60 23.–26. un 37. apsvērumu:

“(23) Ir vajadzīgi kopēji principi, lai saskaņotu dalībvalstu pasākumus Kopienas ūdens resursu aizsardzības uzlabošanai kvantitātes un kvalitātes ziņā, veicinātu ilgtspējīgu ūdens resursu izmantošanu, [..], aizsargātu ūdens ekosistēmas, kā arī no tām tieši atkarīgās sauszemes ekosistēmas un mitrzes, kā arī nodrošinātu un attīstītu Kopienas ūdens resursu iespējamo izmantojumu.

(24) Laba ūdens kvalitāte palīdzēs nodrošināt dzeramā ūdens piegādi iedzīvotājiem.

(25) Jānosaka kopējas ūdens stāvokļa definīcijas, ņemot vērā tā kvalitāti, un, ja tas vajadzīgs vides aizsardzības nolūkā, ņemot vērā arī tā kvantitāti. Jānosaka vides aizsardzības mērķi, lai nodrošinātu to, ka visā Kopienā ir panākts labs virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu stāvoklis un ka Kopienas līmenī tiek novērsta ūdens resursu bojāšanās.

(26) Dalībvalstīm jācenšas nodrošināt vismaz labu ūdens resursu stāvokli, nosakot un īstenojot vajadzīgos pasākumus saskaņā ar integrētām pasākumu programmām, ņemot vērā esošās Kopienas prasības. Ja labs ūdens resursu stāvoklis jau ir nodrošināts, tas jāsauglabā. Attiecībā uz gruntsūdeņiem, papildus laba ūdens stāvokļa prasībām, jāatklāj un jānovērš jebkāds ievērojams un stabils jebkādas piesārņojošas vielas koncentrācijas pieaugums.

[..]

(37) Dalībvalstīm ir jāidentificē ūdens resursi, kurus izmanto dzeramā ūdens ieguvei, un jānodrošina atbilstība Padomes Direktīvai 80/778/EEK (1980. gada 15. jūlijs) par dzeramā ūdens kvalitāti [(OV 1980, L 229, 11. lpp.).”

15 Šīs direktīvas 1. pantā tās priekšmets ir definēts šādi:

“Šīs direktīvas mērķis ir nodrošināt iekšējo virszemes ūdeņu, pārejas ūdeņu, piekrastes ūdeņu un gruntsūdeņu aizsardzību, kas:

a) novērš turpmāku ūdens ekosistēmu stāvokļa pasliktināšanos, aizsargā un nostiprina to, kā arī aizsargā sauszemes ekosistēmas un mitrzesmes, kas tieši atkarīgas no ūdens ekosistēmām, ciktāl tas attiecas uz to vajadzībām pēc ūdens;

b) veicina ūdens resursu ilgtspējīgu izmantošanu, pamatojoties uz pieejamo ūdens resursu ilglaicīgu aizsardzību;

[..]

d) nodrošina pakāpenisku gruntsūdeņu piesārņojuma samazināšanos un novērš to turpmāku piesārņojumu;

[..]

tādējādi palīdzot:

– nodrošināt pietiekamu labas kvalitātes virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu piegādi, kas vajadzīga noturīgai, līdzsvarotai un objektīvai ūdens resursu izmantošanai,

– ievērojami samazināt gruntsūdeņu piesārņojumu,

– [..].”

16 Minētās direktīvas 2. panta 2., 12., 19., 20., 25., 28., 31. un 33. punktā ir ietvertas šādas definīcijas:

“2. “Gruntsūdeņi” ir ūdeņi, kas atrodas zem augsnes virsmas piesātinājuma zonā un ir tiešā saskarē ar augsni vai augsnes apakškārtu.

[..]

12. “Gruntsūdens objekts” ir noteikts gruntsūdens daudzums ūdens nesējslānī vai ūdens nesējslānos.

[..]

19. “Gruntsūdeņu stāvoklis” ir gruntsūdens objekta stāvokļa vispārējs formulējums, ko nosaka pēc tā sliktākajiem kvantitatīvajiem rādītājiem un ķīmiskās kvalitātes rādītājiem.

20. “Labs gruntsūdeņu stāvoklis” ir stāvoklis, kādu gruntsūdens objekts sasniedz tad, kad gan tā kvantitatīvie rādītāji, gan ķīmiskās kvalitātes rādītāji ir vismaz “labi”.

[..]

25. “Labi gruntsūdeņu ķīmiskās kvalitātes rādītāji” ir gruntsūdens objekta ķīmiskās kvalitātes rādītāji, kuri atbilst visiem V pielikuma 2.3.2. tabulā izklāstītajiem nosacījumiem.

[..]

28. “Labi kvantitatīvie rādītāji” ir rādītāji, kas noteikti V pielikuma 2.1.2. tabulā.

[..]

31. “Piesārņojoša viela” ir jebkura viela, kas spēj izraisīt piesārņojumu, jo īpaši vielas, kuras uzskaitītas VIII pielikumā.

[..]

33. “Piesārņojums” ir cilvēku darbības izraisīta vielu vai siltuma tieša vai netieša novadišana gaisā, ūdenī vai zemē, kas var kaitīgi ietekmēt cilvēku veselību vai ūdens ekosistēmu, vai sauszemes ekosistēmu kvalitāti, kuras ir tieši atkarīgas no ūdens ekosistēmām, kas rada kaitējumu īpašumam, bojā vai traucē vides pievilcību un citus likumīgus vides izmantošanas veidus.”

17 Tās pašas direktīvas 4. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkts ir formulēts šādi:

“1. Ieviešot praksē pasākumu programmas, kas precizētas upju baseinu apsaimniekošanas plānos:

a) attiecībā uz virszemes ūdeņiem

- i) dalībvalstis īsteno vajadzīgos pasākumus, lai novērstu visu virszemes ūdens objektu stāvokļa pasliktināšanos, ievērojot 6. un 7. punktu un neierobežojot 8. punktu;
- ii) dalībvalstis aizsargā, stiprina un atjauno visus virszemes ūdens objektus, ievērojot iii) apakšpunkta attiecībā uz stipri pārveidotiem ūdens objektiem, nolūkā panākt labu virszemes ūdeņu stāvokli vēlākais 15 gadus pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas, saskaņā ar V pielikumā paredzētajiem noteikumiem, ievērojot saskaņā ar 4. punktu noteiktos pagarinājumus un ievērojot 5., 6. un 7. punktu, neierobežojot 8. punktu;
- iii) dalībvalstis aizsargā, stiprina un atjauno visus mākslīgus un stipri pārveidotus ūdens objektus, nolūkā panākt labu ekoloģisko potenciālu un labus virszemes ūdeņu ķīmiskos rādītājus vēlākais 15 gadus pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas, saskaņā ar V pielikumā paredzētajiem noteikumiem, ievērojot saskaņā ar 4. punktu noteiktos pagarinājumus un ievērojot 5., 6. un 7. punktu, neierobežojot 8. punktu;
- iv) dalībvalstis īsteno vajadzīgos pasākumus saskaņā ar 16. panta 1. un 8. punktu, lai pakāpeniski samazinātu prioritāro vielu radīto piesārņojumu un izbeigtu vai pakāpeniski pārtrauktu prioritāro bīstamo vielu emisijas, izplūdes vai zudumus,

neierobežojot attiecīgos starptautiskos nolīgumus, kas minēti 1. pantā, attiecīgajām pusēm;

b) attiecībā uz gruntsūdeņiem

- i) dalībvalstis īsteno pasākumus, kas vajadzīgi, lai novērstu vai ierobežotu piesārņojošu vielu nonākšanu gruntsūdeņos un novērstu visu gruntsūdeņu objektu stāvokļa pasliktināšanos, ievērojot 6. un 7. punktu, neierobežojot šā panta 8. punktu un ievērojot 11. panta 3. punkta j) apakšpunkta piemērošanu;
- ii) dalībvalstis aizsargā, stiprina un atjauno visas gruntsūdeņu tilpes, nodrošina līdzsvaru starp gruntsūdeņu ieguvī un pievadīšanu, lai panāktu labu gruntsūdeņu stāvokli vēlākais 15 gadus pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas, saskaņā ar V pielikumā paredzētajiem noteikumiem, ievērojot saskaņā ar 4. punktu noteiktos pagarinājumus, ievērojot 5., 6. un 7. punktu, neierobežojot 8. punktu un ievērojot 11. panta 3. punkta j) apakšpunkta piemērošanu;
- iii) dalībvalstis īsteno vajadzīgos pasākumus, lai novērstu jebkādu ievērojamu un stabilu piesārņojošas vielas koncentrācijas pieaugumu, kas radies cilvēku darbības ietekmē, lai pakāpeniski samazinātu gruntsūdeņu piesārņojumu.

Pasākumus, kuru mērķis [ir] panākt piesārņojuma mazināšanos, īsteno saskaņā ar 17. panta 2., 4. un 5. punktu, ņemot vērā spēkā esošos standartus, kas noteikti attiecīgos Kopienas tiesību aktos, ievērojot 6. un 7. punktu un neierobežojot 8. punktu”.

18 Direktīvas 2000/60 4. panta 4. punkta c) apakšpunktā ir paredzēts:

“4. Terminus, kas noteikti 1. punktā, var pagarināt, lai pakāpeniski sasniegtu mērķus attiecībā uz ūdenstilpēm ar noteikumu, ka skartās ūdenstilpes stāvoklis turpmāk nepasliktinās, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

[..]

c) pagarinājumus ierobežo līdz maksimāli divām upes baseina apsaimniekošanas plāna korekcijām, izņemot gadījumus, kad dabas apstākļi ir tādi, ka mērķus šajā laikposmā nevar sasniegt;”.

19 Šīs direktīvas 4. panta 7. punkta a)–d) apakšpunktā ir noteikts:

“7. Dalībvalstis nepārkāpj šo direktīvu, ja:

- labs gruntsūdeņu stāvoklis, labi ekoloģiskās kvalitātes rādītāji vai, vajadzības gadījumā, labs ekoloģiskais potenciāls nav sasniegts, vai virszemes ūdenstilpes vai gruntsūdens tilpes stāvokļa pasliktināšanās nav novērsta jaunu virszemes ūdenstilpes fizikālo īpašību pārveidojumu vai gruntsūdens tilpju līmeņa izmaiņu rezultātā, vai
- virszemes ūdenstilpes stāvokļa pasliktināšanās no izcila uz labu nav novērsta noturīgu, cilvēku veiktu darbību rezultātā,

un ir izpildīti visi šie nosacījumi:

- a) ir veikti visi piemērotie pasākumi, lai mazinātu nelabvēlīgo ietekmi uz ūdenstilpes stāvokli;
- b) šādu pārveidojumu vai izmaiņu iemesli ir īpaši izklāstīti un izskaidroti upes baseina apsaimniekošanas plānā, kas paredzēts 13. pantā, un mērķus pārskata reizi sešos gados;
- c) minēto pārveidojumu vai izmaiņu iemesls ir sevišķi svarīgas sabiedrības intereses, un/vai labums, kādu vide un sabiedrība iegūst, sasniedzot 1. punktā izklāstītos mērķus, ir mazāks nekā jauno pārveidojumu vai izmaiņu dotais labums cilvēku veselībai, cilvēku drošības saglabāšanai vai noturīgai attīstībai; un
- d) noderīgos mērķus, kuriem kalpo ūdenstilpes pārveidojumi vai izmaiņas, tehnisku īstenošanas iespēju vai nesamērīgu izdevumu dēļ nav iespējams pienācīgi sasniegt ar citiem līdzekļiem, kas būtu ievērojami labāka iespēja no vides aizsardzības viedokļa.”

20 Minētās direktīvas 13. panta 7. punktā ir noteikts:

“Upju baseinu apsaimniekošanas plānus pārskata un vajadzības gadījumā koriģē vēlākais 15 gadus pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā un reizi sešos gados turpmāk.”

21 Šīs pašas direktīvas 17. panta “Stratēģijas gruntsūdeņu piesārņojuma novēršanai un kontrolei” 1. un 2. punktā ir paredzēts:

“1. Eiropas Parlaments un [Eiropas Savienības] Padome pieņem īpašus pasākumus, lai novērstu un kontrolētu gruntsūdeņu piesārņojumu. Šādi pasākumi ir vērsti uz to, lai panāktu labus ķīmiskās kvalitātes rādītājus gruntsūdeņiem saskaņā ar 4. panta 1. punkta b) apakšpunktu, un tos pieņem pēc [Eiropas] Komisijas priekšlikuma, ko tā saskaņā ar Līgumā noteiktajām procedūrām iesniedz divu gadu laikā pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā.

2. Piedāvājot pasākumus, Komisija ņem vērā analīzi, kas veikta saskaņā ar 5. pantu un II pielikumu. Šādus pasākumus piedāvā ātrāk, ja ir pieejami dati, un tajos ietverti:

a) kritēriji labu gruntsūdeņu ķīmiskās kvalitātes rādītāju novērtēšanai saskaņā ar II pielikuma 2.2. punktu un V pielikuma 2.3.2. un 2.4.5. punktu;

[..].”

22 Direktīvas 2000/60 V pielikuma 2.3. punkts attiecas uz gruntsūdeņu ķīmiskā stāvokļa novērtējumu. Šī pielikuma 2.3.1. punktā kā gruntsūdeņu “ķīmiskās kvalitātes rādītāju noteikšanas parametri” ir minēta “vadītspēja” un “piesārņojošo vielu koncentrācija”.

23 Šīs direktīvas V pielikuma 2.3.2. punktā gruntsūdeņu “labs ķīmiskās kvalitātes rādītājs” ir definēts šādi:

“Labu gruntsūdeņu ķīmiskās kvalitātes rādītāju definīcija

Faktori	Labi rādītāji
Vispārēji nosacījumi	Gruntsūdens tilpes ķīmiskais sastāvs ir tāds, ka piesārņojošo vielu koncentrācijas: – kā precizēts tālāk, nerada sālsūdens vai citu vielu ieplūšanas sekas, – nepārsniedz standartu, kas piemērojams saskaņā ar citiem attiecīgiem Kopienas tiesību aktiem saskaņā ar 17. pantu, – nav tāds, kura rezultātā nebūtu iespējams sasniegt vides aizsardzības mērķus, kas precizēti 4. pantā saistītiem virszemes ūdeņiem, nedz arī izraisa jebkādu ievērojamu šādu tilpju ekoloģiskās vai ķīmiskās kvalitātes rādītāju pazemināšanos, nedz jebkādu ievērojamu kaitējumu sauszemes ekosistēmām, kuras ir tieši atkarīgas no gruntsūdens tilpes.
[..]	[..]”

24 Minētās direktīvas V pielikuma 2.4. punkts attiecas uz gruntsūdeņu ķīmiskās kvalitātes rādītāju monitoringu, un it īpaši tā 2.4.1. punktā ir paredzēts, ka “gruntsūdeņu monitoringa tīklu izveido tādu, lai tas nodrošinātu saskaņotu un visaptverošu gruntsūdeņu ķīmiskās kvalitātes rādītāju pārskatu katrā upes baseinā un noteiktu ilglaicīgu antropogēni ierosinātas augšupejošas tendences piesārņojošu vielu klātbūtni[i]”.

25 Šīs pašas direktīvas V pielikuma 2.4.5. punkts attiecas uz gruntsūdeņu ķīmiskās kvalitātes rādītāju interpretēšanu un noformēšanu. Tas ir formulēts šādi:

“Novērtējot rādītājus, atsevišķu gruntsūdens tilpes monitoringa punktu rezultātus apkopo visai ūdenstilpei. Neierobežojot attiecīgās direktīvas, lai sasniegtu labus rādītājus gruntsūdens tilpei, tiem ķīmiskajiem parametriem, kuriem Kopienas tiesību aktos noteikti vides kvalitātes standarti:

- aprēķina monitoringa vidējo rezultātu vērtību katrā gruntsūdens tilpes vai tilpju grupas punktā,
- saskaņā ar 17. pantu šīs vidējās vērtības izmanto, lai parādītu atbilstību labiem gruntsūdeņu ķīmiskās kvalitātes rādītājiem.

Ievērojot 2.5. punktu, dalībvalstis nodrošina gruntsūdeņu ķīmiskās kvalitātes rādītāju karti, kura kodēta ar krāsām, kā norādīts turpmāk:

labi: zaļa,

vāji: sarkana.

[..]

Šīs kartes iekļauj upes baseina apsaimniekošanas plānā.”

Vācijas tiesības

- 26 2003. gada 23. janvāra *Verwaltungsverfahrensgesetz* (Administratīvā procesa likums) (*BGBI.* 2003 I, 102. lpp.) 46. pantā par procesuālo noteikumu pārkāpumu un formas trūkumu sekām ir noteikts:

“Nevar prasīt atcelt administratīvu aktu, kura spēkā neesamība nav paredzēta 44. pantā, tikai tādēļ vien, ka akts ir izdots, pārkāpjot procesuālos noteikumus, formas prasības vai teritoriālo jurisdikciju, ja ir acīmredzams, ka šis pārkāpums nav ietekmējis nolēmumu pēc būtības.”

- 27 2006. gada 7. decembra *Umweltrechtsbehelfsgesetz* (Likums par tiesību aizsardzības līdzekļiem vides jomā) (*BGBI.* 2006 I, 2816. lpp.), tā 2017. gada 23. augustā publicētajā redakcijā (*BGBI.* 2017 I, 3290. lpp.), 4. pants ir izteikts šādā redakcijā:

“(1) Prasīt atcelt kādu no 1. panta 1. punkta pirmā teikuma 1.–2.b apakšpunktā minētajiem lēmumiem par projekta apstiprināšanu var tad, ja

1. nedz noteiktajā termiņā, nedz arī vēlākā laikposmā nav veikts
 - a) vides novērtējums, kas prasīts 2010. gada 24. februāra *Gesetz über die Umweltverträglichkeitsprüfung* [(Likums par ietekmes uz vidi novērtējumu) (*BGBI.* 2010 I, 94. lpp.)] [..] noteikumos, vai
 - b) katrā atsevišķā gadījumā – sākotnējā pārbaude par vajadzību veikt vides novērtējumu atbilstoši Likuma par ietekmes uz vidi novērtējumu noteikumiem,

[..]

2. nedz noteiktajā termiņā, nedz arī vēlākā laikposmā nav īstenota pieprasītā sabiedrības līdzdalība Likuma par ietekmes uz vidi novērtējumu 18. panta vai *Bundes-Immissionsschutzgesetz* (Federālais emisiju ierobežošanas likums) 10. panta izpratnē vai

3. ir pieļauts cits procesuālo noteikumu pārkāpums, kas
 - a) nav ticis novērsts,
 - b) pēc būtības un smaguma ir pielīdzināms 1. un 2. apakšpunktā minētajiem gadījumiem un
 - c) attiecīgajai sabiedrības daļai ir liedzis likumā paredzēto iespēju piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā; šāda līdzdalība lēmumu pieņemšanas procesā tostarp ietver piekļuvi dokumentiem, ar kuriem sabiedrībai būtu jāļauj iepazīties.

[..]

(1a) Administratīvā procesa likuma [..] 46. pantu piemēro procesuālām kļūdām, uz kurām neattiecas 1. punkts. Ja tiesa nevar noteikt, vai procesuālā kļūda pirmā teikuma izpratnē ir ietekmējusi nolēmumu pēc būtības, šāda ietekme tiek prezumēta.

[..]

(3) 1. un 2. punkta normas piemēro tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, ko izmanto

1. privātpersonas [1960. gada 21. janvāra] *Verwaltungsgerichtsordnung* [(Administratīvo tiesu likums) (*BGBI.* 1960 I, 17. lpp.)] 61. panta 1. punkta izpratnē un apvienības šī likuma 61. panta 2. punkta izpratnē, kā arī

2. apvienības, kas atbilst 3. panta 1. punkta vai 2. panta 2. punkta prasībām.

1. punkta pirmā teikuma 3. apakšpunktu piemēro tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, ko lūdz piemērot privātpersonas un apvienības saskaņā ar pirmā teikuma 1. apakšpunktu, ar nosacījumu, ka lēmumu var lūgt atcelt tikai tad, ja procesuālā pārkāpuma rezultātā attiecīgajai personai ir liegta iespēja piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā, kā tas paredzēts tiesību aktos.

[..]”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 28 Detmoldas reģions (turpmāk tekstā – “regulatīvā iestāde”) ar 2016. gada 27. septembra lēmumu (turpmāk tekstā – “apstrīdētais lēmums”) pēc Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes Ceļu būves administrācijas pieteikuma apstiprināja aptuveni 3,7 kilometrus gara A 33 automaģistrāles/federālās nozīmes ceļa B 61 posma ar trim un četrām joslām izbūves plānu.
- 29 Ar šo lēmumu projekta attīstītājam tika piešķirta atļauja novadīt lietusūdeņus, kas uzkrāsies uz ceļa seguma, trijos virszemes ūdens objektos vai gruntsūdeņos. Šajā ziņā minētajā lēmumā gan attiecībā uz lietusūdeņu novadišanu virszemes ūdeņos, gan attiecībā uz to infiltrāciju gruntsūdeņos bija ietvertas vairākas papildu normas, kuru mērķis bija nodrošināt ūdeņu aizsardzību.
- 30 Ar attiecīgo projektu saistītie dokumenti tika darīti pieejami sabiedrībai no 2010. gada 30. augusta līdz 29. septembrim. Dokumenti, kas attiecās uz ceļu satiksmi un sugu un faunas aizsardzību, bija minēti paziņojumā par šo publiskošanu, tomēr tas tā nebija saistībā ar dokumentiem par aizsardzību pret troksni un ūdens novadišanu, un tas izraisīja noteiktus sabiedrības iebildumus.
- 31 Ņemot vērā sabiedriskās apspriešanas procedūru, projekta attīstītājs veica vairākas plāna izmaiņas, it īpaši saistībā ar lietusūdeņu novadišanu. Tas arī sagatavoja “titullapu”, kurā bija uzskaitīti dokumenti, kas bija darīti pieejami sabiedrībai. Nākamajā sabiedriskajā apspriešanā no 2014. gada 19. maija līdz 18. jūnijam tika izteikti papildu iebildumi.
- 32 Pēc tam, kad attiecīgais projekts tika atļauts, prasītāji pamatlietā, kuriem tika veikta ekspropriācija vai kuriem projekta aptvertajā teritorijā bija privātai ūdensapgādei ierīkotas akas, ko viņi izmanto individuālai apgādei ar dzeramo ūdeni, cēla prasību par apstrīdēto lēmumu iesniedzējtiesā – *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa, Vācija). Šajā kontekstā šai tiesai ir jāveic pilnīga šī lēmuma tiesiskuma pārbaude.
- 33 Šajā ziņā *Bundesverwaltungsgericht* norāda, ka pirms būvniecības plāna apstiprināšanas attiecībā uz ūdens objektiem netika veikta dokumentēta pārbaude saistībā ar attiecīgo ūdens objektu aizsardzību.
- 34 Regulatīvā iestāde gan apstiprināja, ka atļaujas piešķiršanas procedūras laikā tika veikta attiecīgo ūdens objektu kontrole. Tomēr tikai tiesvedības laikā šī iestāde iesniedza tehnisku pētījumu par ūdens novadišanu – kopumā 48 lappuses –, kurā sniegts attiecīgo ūdens objektu un attiecīgā projekta ietekmes uz to kvalitatīvajiem elementiem apraksts (turpmāk tekstā – “tehniskais pētījums par ūdens

- novadīšanu”). Tādēļ iesniedzējtiesa uzskata, ka apstiprināšanas procedūras laikā sabiedrība netika pietiekami informēta par projekta ietekmi uz vidi un šajā procedūrā līdz ar to ir pieļauts procesuālo noteikumu pārkāpums.
- 35 Šajā gadījumā *Bundesverwaltungsgericht* uzskata, ka šis procesuālo noteikumu pārkāpums nevar izraisīt apstrīdētā lēmuma atcelšanu, jo tas nav ietekmējis šī lēmuma būtību. Šādā gadījumā saskaņā ar piemērojamajām Vācijas tiesībām individuāls prasītājs nevar atsaukties uz šādu procesuālo noteikumu pārkāpumu un tas var izraisīt lēmuma par plāna apstiprināšanu atcelšanu tikai tad, ja šim prasītājam faktiski ir tikusi liegta iespēja piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā.
- 36 Turpinājumā iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai var tikt izslēgts, ka pārbaude, kas ir saistīta ar to ūdens objektu, uz kuriem attiecas projekts, kvalitātes pasliktināšanas aizliegumu, var tikt veikta tikai pēc apstiprināšanas lēmuma pieņemšanas. Tā uzskata, ka Direktīvā 2000/60 varētu būt prasīts, lai šī pārbaude tiktu veikta pirms šī attiecīgā brīža – pārskatāmā administratīvā procedūrā. Tas nozīmējot, ka nevis tiesām tiesvedības ietvaros, bet gan kompetentajām administratīvajām iestādēm ir jāveic vajadzīgie pasākumi un jāsaņem nepieciešamie dokumenti.
- 37 Ja tiktu atbalstīta šāda Direktīvas 2000/60 interpretācija, iesniedzējtiesa uzskata, ka tai ir jāizlemj, vai pamatlietā administratīvā procedūra ir jāatsāk no jauna, lai vēlreiz īstenotu sabiedrisko apspriešanu.
- 38 Šajā ziņā esot jāatbild uz jautājumu, vai dokumentos, kas tiek darīti pieejami sabiedrībai saskaņā ar Direktīvas 2011/92 6. pantu, ir sistemātiski jāietver ziņojums par ūdens kvalitāti reglamentējošā tiesiskā regulējuma ievērošanu. *Bundesverwaltungsgericht* uzskata, ka projekta attīstītājam veicot Direktīvā 2000/60 paredzēto nosacījumu pārbaudi, ziņojums, ko tas iesniedz regulatīvajai iestādei, ir uzskatāms par vienu no “būtiskajiem ziņojumiem” Direktīvas 2011/92 6. panta 3. punkta b) apakšpunkta izpratnē un tādēļ tam ir jābūt pieejamam sabiedriskās apspriešanas posmā.
- 39 Tomēr saskaņā ar *Bundesverwaltungsgericht* judikatūru jauna sabiedrības līdzdalība ne vienmēr ir nepieciešama. Šajā gadījumā tehniskais pētījums par ūdens novadīšanu tika sagatavots tikai pēc 2015. gada 1. jūlija sprieduma *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (C-461/13, EU:C:2015:433)* pasludināšanas un līdz ar to – pēc sabiedriskās apspriešanas posma. Šajā ļoti specifiskajā gadījumā jauna sabiedrības līdzdalība varētu netikt īstenota, ja dažādie sabiedrībai pirms projekta apstiprināšanas pieejamie dokumenti atbilst diviem nosacījumiem. Pirmkārt, šajos dokumentos būtībā ir jābūt ietvertai tādai pašai informācijai kā ziņojumā, kurā, ņemot vērā Direktīvā 2000/60 paredzētos kritērijus, ir izvērtēta projekta ietekme uz ūdeni. Otrkārt, pieejamajos dokumentos un minētajā ziņojumā ir jābūt izdarītiem vieniem un tiem pašiem secinājumiem.
- 40 Turklāt iesniedzējtiesa uzskata, ka pienākums novērst ūdens objektu stāvokļa pasliktināšanos attiecas gan uz virszemes ūdeņiem, gan uz gruntsūdeņiem un apsvērumi, kas izriet no 2015. gada 1. jūlija sprieduma *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (C-461/13, EU:C:2015:433)* attiecībā uz virszemes ūdeņiem, ir lielā mērā attiecināmi arī uz gruntsūdeņiem. Tomēr, lai noteiktu, vai gruntsūdens objekta ķīmiskās kvalitātes stāvoklis ir vai nav pasliktinājies, Direktīvā 2000/60 esot nošķirts tikai “labs stāvoklis” no “slikta stāvokļa”. Turklāt saskaņā ar šīs direktīvas V pielikuma 2.4.5. punktu vietējā mērogā konstatētu stāvokļa pasliktināšanos var ņemt vērā tikai tad, ja tas ietekmē attiecīgo ūdenstilpi kopumā.
- 41 Ņemot vērā 2015. gada 1. jūlija spriedumu *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (C-461/13, EU:C:2015:433)*, iesniedzējtiesa uzskata, ka gruntsūdens objekta ķīmiskās kvalitātes stāvoklis pasliktinās divos gadījumos: pirmkārt, ja projekta dēļ attiecībā uz kādu no piemērojamajiem parametriem tiek pārsniegts vismaz viens no Direktīvas 2000/60 V pielikumā minētajiem kvalitātes elementiem un, otrkārt, ja piesārņojošo vielu koncentrācija, kas jau tā pārsniedz spēkā esošo robežvērtību, paaugstinās vēl vairāk.

- 42 Runājot par spēkā esošajām robežvērtībām, *Bundesverwaltungsgericht* uzskata, ka ir jāņem vērā Direktīva 2006/118, bet ka šajā gadījumā nav konstatējama nekāda gruntsūdens objektu stāvokļa pasliktināšanās.
- 43 Visbeidzot, iesniedzējtiesa uzskata, ka Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punktā minētie pienākumi novērst ūdens objektu stāvokļa pasliktināšanos un uzlabot to stāvokli nenozīmē, ka visi projekta skartie sabiedrības locekļi, kuri norāda uz to tiesību aizskārums, ir tiesīgi apstrīdēt lēmumu, kurā šie pienākumi nav izpildīti. Saskaņā ar piemērojamajām Vācijas tiesībām individuāla prasītāja prasība ir pieņemama tikai tad, ja šis prasītājs atsaucas uz tādu tiesību normu pārkāpumu, kuru mērķis vismaz daļēji ir aizsargāt tā paša tiesības.
- 44 Valsts iestādēm esot jāizpilda gan pienākums novērst ūdens objektu stāvokļa pasliktināšanos, gan pienākums uzlabot to stāvokli. Tomēr Vācijas tiesībās šie pienākumi nepiešķir nekādas subjektīvas tiesības privātpersonām, kuras, iespējams, skar projekta ietekme uz ūdeni. Ar tiem tiekot noteikti ūdens apsaimniekošanas mērķi, un tie kalpojot vienīgi sabiedrības interesēm.
- 45 Šajā ziņā no 2015. gada 15. oktobra sprieduma Komisija/Vācija (C-137/14, EU:C:2015:683), 2016. gada 8. novembra sprieduma *Lesoochranárske zoskupenie VLK* (C-243/15, EU:C:2016:838) un 2017. gada 20. decembra sprieduma *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation* (C-664/15, EU:C:2017:987) izrietot, ka pietiek ar to, ka vides aizsardzības apvienībām ir iespēja sabiedrības interešu aizsardzībai lūgt pārbaudīt vides jomā pastāvošā Savienības tiesiskā regulējuma ievērošanu. Šī tiesību celt prasību koncepcija atbilstot Direktīvas 2011/92 11. panta 1. punktā un Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktā ietvertajai koncepcijai.
- 46 Paturot to prātā, no Direktīvas 2000/60 24. un 37. apsvēruma, kā arī 1. panta pirmā ievilkuma izrietot, ka direktīva aizsargā ūdeni ne tikai kā ekosistēmas sastāvdaļu, bet arī – lai apgādātu iedzīvotājus ar dzeramo ūdeni. Līdz ar to esot jāuzskata, ka tajā noteiktie pienākumi veicina cilvēku veselības aizsardzību. Saskaņā ar Tiesas judikatūru (spriedumi, 2008. gada 25. jūlijs, *Janecek*, C-237/07, EU:C:2008:447; 2016. gada 8. novembris, *Lesoochranárske zoskupenie VLK*, C-243/15, EU:C:2016:838, un 2017. gada 20. decembris, *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation*, C-664/15, EU:C:2017:987) personām, kuru veselību apdraud direktīvas imperatīvo normu pārkāpums, būtu jābūt iespējai uz to atsaukties kompetentajā valsts tiesā.
- 47 Ņemot vērā šos apsvērumus, neesot izslēgts, ka prasītāji pamatlietā, kuriem attiecīgā projekta aptvertajā teritorijā ir privātai ūdensapgādei ierīkotas akas, varētu atsaukties uz Direktīvā 2000/60 paredzētā ūdens objektu stāvokļa pasliktināšanās aizlieguma pārkāpumu un pienākuma uzlabot ūdens objektu stāvokli neizpildi, ja minēto pienākumu neizpildes dēļ var tikt apdraudēta viņu veselība.
- 48 Šādos apstākļos *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai Direktīvas [2011/92] 11. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to ir saderīga valsts tiesību norma, saskaņā ar kuru prasītājs, kurš nav atzīta vides aizsardzības apvienība, var prasīt lēmuma atcelšanu procesuāla pārkāpuma dēļ tikai tad, ja procesuālais pārkāpums viņam pašam ir liedzis likumā paredzēto iespēju piedalīties lēmuma pieņemšanas procesā?
- 2) a) Vai Direktīvas [2000/60] 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta i)–iii) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajos ir ietverts ne tikai materiāltiesisks izvērtēšanas kritērijs, bet arī administratīvās apstiprināšanas procedūras prasības?
- b) Ja atbilde uz šā jautājuma a) daļu ir apstiprinoša: vai sabiedrības līdzdalībai saskaņā ar Direktīvas [2011/92] 6. pantu vienmēr noteikti ir jāattiecas uz dokumentiem par ūdens resursu tiesību aktu ievērošanas pārbaudi? Vai arī ir atļauta atšķirīga pieeja atkarībā no dokumenta sagatavošanas datuma un sarežģītības?
- ”

- 3) Vai [Direktīvas 2000/60] 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktā minētais jēdziens “gruntsūdeņu objekta stāvokļa pasliktināšanās” ir jāinterpretē tādējādi, ka gruntsūdeņu objekta ķīmiskais stāvoklis ir pasliktinājies, tiklīdz projekta dēļ kādam parametram tiek pārsniegts vismaz viens vides kvalitātes standarts, un ka neatkarīgi no tā gadījumā, ja jau ir pārsniegta kādai piesārņojošai vielai piemērojamā robežvērtība, jebkāda tālāka (izmērāma) koncentrācijas paaugstināšanās ir uzskatāma par pasliktināšanos?
- 4) a) Vai [Direktīvas 2000/60] 4. pants – ņemot vērā tā saistošo spēku (LESD 288. pants) un efektīvas tiesību aizsardzības garantiju (LES 19. pants) – ir jāinterpretē tādējādi, ka visi projekta skartās sabiedrības daļas locekļi, kas apgalvo, ka projekta apstiprināšana pārkāpj viņu tiesības, ir arī tiesīgi celt prasības tiesā par ūdens resursu tiesību aktos paredzētā pasliktināšanās aizlieguma pārkāpumu un uzlabošanas pienākuma neizpildi?
- b) Ja atbilde uz šā jautājuma a) daļu ir noliedzoša: vai [Direktīvas 2000/60] 4. pants – ņemot vērā tā mērķus – ir jāinterpretē tādējādi, ka katrā ziņā tādi prasītāji, kuriem ir privātai ūdensapgādei ierīkotas akas plānota ceļa ģeogrāfiskā tuvumā, ir tiesīgi celt prasības tiesā par ūdens resursu tiesību aktos paredzētā pasliktināšanās aizlieguma pārkāpumu un uzlabošanas pienākuma neizpildi?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 49 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2011/92 11. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ļauj dalībvalstīm paredzēt, ka prasība atcelt lēmumu par atļaujas piešķiršanu projektam procesuālo noteikumu pārkāpuma dēļ ir pieņemama tikai tad, ja ar attiecīgo pārkāpumu prasītājam ir liegtas šīs direktīvas 6. pantā garantētās tiesības piedalīties lēmumu pieņemšanā vides jomā.
- 50 No iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka attiecīgajam projektam, proti, autoceļa posma izbūvei, pirms tā apstiprināšanas tika veikts tā ietekmes uz vidi novērtējums. It īpaši tam varēja būt ietekme uz to virszemes un gruntsūdeņu objektu stāvokli, kas atrodas projekta perimetrā, it īpaši lietusūdeņu novadīšanas dēļ. Tomēr pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas sabiedrībai nebija pieejami nekādi dokumenti par projekta ietekmi uz ūdeņiem un to pienākumu izpildi, kas it īpaši izriet no Direktīvas 2000/60 4. panta. Iesniedzējtiesa uzskata, ka, apstiprinot attiecīgo projektu, tādējādi ir pieļauts procesuālo noteikumu pārkāpums.
- 51 No iesniedzējtiesas nolēmuma arī izriet, ka konkrētā projekta apstiprināšanas procedūras laikā tika veikta attiecīgo ūdens objektu kontrole bez atbilstošas dokumentēšanas. Tehniskais pētījums par ūdens novadīšanu, kurā ir ietvertas norādes par Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punktā paredzēto pienākumu izpildes pārbaudi, tika sagatavots tikai pēc projekta apstiprināšanas.
- 52 Turklāt iesniedzējtiesa apgalvo, ka attiecīgā projekta gadījumā ir izpildīts Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punktā paredzētais pienākums novērst ūdens objektu stāvokļa pasliktināšanos. Ņemot vērā minimālu hlora līmeņa paaugstināšanos, kas būs zemāks par piemērojamajām robežvērtībām, šis projekts acīmredzot neizraisīs ūdens kvalitātes pasliktināšanos. Līdz ar to esot acīmredzams, ka prasītāju pamatlietā norādītais procesuālo noteikumu pārkāpums nav ietekmējis apstrīdētā lēmuma būtību.
- 53 Uz Tiesai uzdoto pirmo jautājumu ir jāatbild, pamatojoties uz šo pēdējo premisu.

- 54 Jāatgādina, ka atbilstoši Direktīvas 2011/92 11. panta 1. punktam dalībvalstis nodrošina, ka saskaņā ar to tiesību sistēmu “attiecīgās sabiedrības” daļas locekļiem, kuri ir pietiekami ieinteresēti vai – ja dalībvalsts administratīvi procesuālajās tiesībās tas paredzēts kā priekšnoteikums – kuru tiesības ir aizskartas, ir iespēja apstrīdēt tādu lēmumu, darbību vai bezdarbības būtības vai procesuālo likumību, uz kuru attiecas šīs direktīvas noteikumi.
- 55 Tādējādi prasība var būt pieņemama tad, ja ir “pietiekama ieinteresētība, lai celtu prasību”, vai ja “tiesības ir aizskartas” atbilstoši tam, kurš no nosacījumiem ir paredzēts valsts tiesību aktā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. aprīlis, *Gruber*, C-570/13, EU:C:2015:231, 33. punkts).
- 56 Direktīvas 2011/92 11. panta 3. punktā ir paredzēts, ka dalībvalstis nosaka, kas tieši ir uzskatāms par pietiekamu ieinteresētību, lai celtu prasību, un tiesību aizskārums, paturot prātā mērķi – nodrošināt attiecīgajai sabiedrības daļai plašu pieeju tiesai.
- 57 Šajā ziņā Tiesa ir nospriedusi, ka valsts likumdevējs var ierobežot tiesības, kuru pārkāpuma gadījumā indivīds var celt prasību tiesā par Padomes Direktīvas 85/337/EEK (1985. gada 27. jūnijs) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV 1985, L 175, 40. lpp.) 10.a pantā – tagad Direktīvas 2011/92 11. pants – paredzētajiem lēmumiem, darbību vai bezdarbību, attiecinot tās tikai uz subjektīvām publiskām tiesībām, tas ir, individuālām tiesībām, kas atbilstoši valsts tiesībām var tikt uzskatītas par publiskajām subjektīvajām tiesībām (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 12. maijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen*, C-115/09, EU:C:2011:289, 45. punkts; 2015. gada 16. aprīlis, *Gruber*, C-570/13, EU:C:2015:231, 40. punkts, un 2015. gada 15. oktobris, Komisija/Vācija, C-137/14, EU:C:2015:683, 33. punkts).
- 58 Tiesa ir arī nospriedusi – ja procesuālo noteikumu pārkāpums nerada tādas sekas, kas varētu ietekmēt apstrīdētā lēmuma būtību, to nevar uzskatīt par tādu, kas aizskar tās personas tiesības, kas uz to atsaucas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 7. novembris, *Gemeinde Altrip* u.c., C-72/12, EU:C:2013:712, 49. punkts).
- 59 Tādējādi, ņemot vērā, ka Direktīvas 2011/92 11. pantā dalībvalstīm ir atstāta ievērojama rīcības brīvība, lai noteiktu, kas veido tiesību aizskārums šī 11. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, valsts tiesības var neatzīt šādu tiesību aizskārums, ja ir pierādīts, ka atbilstoši izskatāmās lietas apstākļiem ir paredzams, ka apstrīdētais lēmums nebūtu citāds, ja izvirzītais procesuālo noteikumu pārkāpums nebūtu izdarīts (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 7. novembris, *Gemeinde Altrip* u.c., C-72/12, EU:C:2013:712, 50. un 51. punkts).
- 60 Tādēļ valsts tiesiskais regulējums, kurā privātpersonu prasību pieņemamība ir pakārtota nosacījumam, ka tās norāda uz tiesību aizskārums, un kurš vienlaikus ļauj privātpersonām atsaukties uz procesuālo noteikumu pārkāpums, kas ietekmē sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā, pat ja šis pārkāpums nav ietekmējis attiecīgā lēmuma būtību, paredz tiesību aizsardzības līdzekli arī gadījumos, kad Direktīvas 2011/92 11. panta 1. punkta b) apakšpunktā tas nav paredzēts.
- 61 Līdz ar to valsts likumdevējs ir tiesīgs noteikt, ka prasības procesuālo noteikumu pārkāpuma dēļ – ja šis pārkāpums nav tāds, kas varētu mainīt lēmuma būtību, – atcelt lēmumu par projekta apstiprināšanu pieņemamība ir atkarīga no nosacījuma, ka tas faktiski ir liedzis prasītājiem tiesības piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā.
- 62 Lietderības labad un kā ir uzsvērts šī sprieduma 90. punkta otrajā ievilkumā, vēl ir jānorāda – ja lietas materiālos, kas darīti pieejami sabiedrībai, nav ietverti dati, kas vajadzīgi, lai novērtētu projekta ietekmi uz ūdeni, sabiedrība nevar lietderīgi piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā.
- 63 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2011/92 11. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ļauj dalībvalstīm paredzēt, ka tad, ja lēmumā par projekta apstiprināšanu pieļautais procesuālo noteikumu pārkāpums

nav tāds, kas varētu izmainīt tā jēgu, prasība atcelt šo lēmumu ir pieņemama vienīgi tad, ja attiecīgais pārkāpums ir liedzis prasītājam minētās direktīvas 6. pantā garantētās tiesības piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā vides jomā.

Par otro jautājumu

- 64 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj to, ka tajā paredzēto pienākumu izpildes kontrole tiek veikta tikai pēc tam, kad projekts jau ir ticis atļauts.
- 65 Attiecīgā gadījumā iesniedzējtiesa vēlas arī noskaidrot, vai Direktīvas 2011/92 6. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka informācijā, kas ir jādara pieejama sabiedrībai projekta atļaušanas procedūras laikā, vienmēr ir jābūt iekļautiem dokumentiem, kuros ir ietverta šī projekta pārbaude, ņemot vērā Direktīvā 2000/60 noteiktos pienākumus.
- 66 Attiecībā uz otrā jautājuma pirmo daļu vispirms ir jānorāda, ka iesniedzējtiesas jautājumi ir saistīti ne tikai ar Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētajiem pienākumiem attiecībā uz virszemes ūdeņiem, bet arī ar pienākumiem, kas šīs direktīvas 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir paredzēti attiecībā uz gruntsūdeņiem.
- 67 Saskaņā ar Direktīvas 2000/60 1. panta pirmās daļas a) punktu šīs direktīvas mērķis ir noteikt tiesisko regulējumu iekšējo virszemes ūdeņu, pārejas ūdeņu, piekrastes ūdeņu un gruntsūdeņu aizsardzībai, kas novērstu turpmāku ūdens ekosistēmu un no tām tieši atkarīgo sauszemes ekosistēmu stāvokļa pasliktināšanos, aizsargātu un nostiprinātu to.
- 68 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir noteikti divi atsevišķi, lai arī cieši saistīti mērķi. Pirmkārt, saskaņā ar 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktu dalībvalstis īsteno vajadzīgos pasākumus, lai novērstu visu virszemes ūdens objektu stāvokļa pasliktināšanos (pienākums novērst pasliktināšanos). Otrkārt, piemērojot 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta ii) un iii) punktu, dalībvalstis aizsargā, stiprina un atjauno visus virszemes ūdens objektus, lai panāktu “labu stāvokli” vēlākais līdz 2015. gada beigām (uzlabošanas pienākums) (spriedums, 2015. gada 1. jūlijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland*, C-461/13, EU:C:2015:433, 39. punkts).
- 69 Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā attiecībā uz gruntsūdeņiem ir noteikti pienākumi, kas lielā mērā ir identiski attiecībā uz virszemes ūdeņiem paredzētajiem pienākumiem. Pirmkārt, saskaņā ar 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktu dalībvalstis īsteno vajadzīgos pasākumus, lai novērstu visu gruntsūdeņu objektu stāvokļa pasliktināšanos (pienākums novērst pasliktināšanos). Otrkārt, piemērojot 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punktu, dalībvalstis aizsargā, uzlabo un atjauno visus gruntsūdeņu objektus, lai panāktu “labu stāvokli” vēlākais līdz 2015. gada beigām (uzlabošanas pienākums).
- 70 Tādējādi, kā secinājumu 56. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, Direktīvas 2000/60 mērķi attiecībā uz virszemes ūdeņiem un gruntsūdeņiem ir līdzīgi.
- 71 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Direktīvas 2000/60 mērķis ir ar koordinētu rīcību līdz 2015. gadam sasniegt visu Eiropas Savienības virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu “labu stāvokli”. Gan uzlabošanas pienākums, gan pienākums novērst ūdens objektu stāvokļa pasliktināšanos ir paredzēts, lai īstenotu šo kvalitatīvo mērķi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 1. jūlijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland*, C-461/13, EU:C:2015:433, 37., 38. un 41. punkts).

- 72 Turklāt no Direktīvas 2000/60 4. panta formulējuma, sistēmiskās uzbūves un mērķa izriet, ka, tāpat kā pienākumiem, kuri 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir paredzēti attiecībā uz virszemes ūdeņiem un kuriem, kā Tiesa ir norādījusi 2015. gada 1. jūlija spriedumā *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland* (C-461/13, EU:C:2015:433, 43. punkts), ir saistošs raksturs, arī pienākumiem, kas 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir paredzēti attiecībā uz gruntsūdeņiem, ir šāds saistošs raksturs.
- 73 No tā izriet, ka Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punktā nav tikai ar programmatisku formulējumu noteikti vienkārši apsaimniekošanas plānošanas mērķi, bet, tiklīdz ir noteikts attiecīgā ūdens objekta ekoloģiskais stāvoklis, tam ir saistošas sekas katrā no šajā direktīvā noteiktā procesa posmiem.
- 74 Direktīvas 2000/60 4. pantā ir ne tikai ietverti apsaimniekošanas plānos un pasākumu programmās paredzētie ilgtermiņa plānošanas pienākumi, bet tas ir attiecināms arī uz konkrētiem projektiem, kuriem tāpat ir piemērojams ūdens objektu stāvokļa pasliktināšanās aizliegums. Dalībvalstij līdz ar to ir pienākums atteikt atļauju projektam, ja tas var pasliktināt attiecīgā ūdens objekta stāvokli vai apdraudēt virszemes vai gruntsūdeņu ūdens objekta “laba stāvokļa” sasniegšanu, izņemot, ja ir piemērojami šajā 4. pantā paredzētie izņēmumi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 1. jūlijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland*, C-461/13, EU:C:2015:433, 47., 48. un 50. punkts).
- 75 Precīzāk, kā ir nospriedusi Tiesa – ja projekts var negatīvi ietekmēt ūdeni, to var atļaut tikai tad, ja ir izpildīti šīs direktīvas 4. panta 7. punkta a)–d) apakšpunktā paredzētie nosacījumi. Valsts iestādēm, kam ir kompetence atļaut projektu, ir pienākums pārbaudīt, lai pirms minētās atļaujas izsniegšanas tiktu izpildīti šie nosacījumi, neskarot iespējamo pārbaudi tiesā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 1. jūnijs, *Folk*, C-529/15, EU:C:2017:419, 36. un 39. punkts).
- 76 No iepriekš minētā izriet, ka projekta atļaušanas procedūras laikā un tātad pirms lēmuma pieņemšanas kompetentajām iestādēm saskaņā ar Direktīvas 2000/60 4. pantu ir jāpārbauda, vai šim projektam var būt negatīva ietekme uz ūdeni, kas būtu pretrunā pienākumiem novērst virszemes un gruntsūdeņu ūdens objektu stāvokļa pasliktināšanos un uzlabot to. Līdz ar to šī tiesību norma nepieļauj to, ka šāda pārbaude tiek veikta tikai pēc šī brīža.
- 77 Attiecībā uz otrā jautājuma otro daļu par informāciju, kas ir jādara pieejama sabiedrībai pirms projekta atļaušanas, ir jāatgādina, ka Direktīvas 2011/92 2. panta 1. punktā ir noteikts, ka šīs direktīvas 4. pantā, lasot to kopā ar tās I vai II pielikumu, minētajiem projektiem, kuriem var būt būtiska ietekme uz vidi, pirms atļaujas piešķiršanas ir jāveic ietekmes uz vidi novērtējums (spriedums, 2018. gada 28. februāris, *Comune di Castelbellino*, C-117/17, EU:C:2018:129, 24. punkts).
- 78 To, ka šāds novērtējums tiek veikts iepriekš, pamato nepieciešamība, ka lēmuma pieņemšanas procesā kompetentā iestāde ņem vērā, cik vien iespējams, visu plānošanas un lēmuma pieņemšanas tehnisko procesu ietekmi uz vidi, lai jau uzreiz izvairītos no piesārņojuma vai traucējumu rašanās, nevis vēlāk apkarotu to sekas (spriedums, 2018. gada 28. februāris, *Comune di Castelbellino*, C-117/17, EU:C:2018:129, 25. punkts).
- 79 Direktīvas 2011/92 3. pantā ir uzskaitīti faktori, kas ir jāņem vērā, novērtējot projekta ietekmi uz vidi. Saskaņā ar 3. panta b) punktu ir jāidentificē, jāapraksta un pienācīgi jānovērtē projekta tiešā un netiešā ietekme uz zemi, ūdeni, gaisu, klimatu un ainavu.
- 80 Informācijā, kas projekta attīstītajam katrā ziņā ir jāsniedz lēmējīestādei, saskaņā ar Direktīvas 2011/92 5. panta 3. punkta b) un c) apakšpunktu ir ietverts to pasākumu apraksts, kuri paredzēti, lai izvairītos no būtiskas negatīvas ietekmes, samazinātu to un, ja iespējams, to kompensētu, kā arī dati, kas ir vajadzīgi, lai noteiktu un novērtētu galveno ietekmi uz vidi, kāda var būt projektam.
- 81 Tādējādi, ņemot vērā Direktīvas 2011/92 3. panta b) punktu, kā arī atbilstoši Direktīvai 2000/60 veicamās pārbaudes obligāto raksturu, kas atgādināts šī sprieduma 74.–76. punktā, un nozīmi, ko šī pēdējā minētā direktīva piešķir ūdeņu aizsardzībai, ir jākonstatē, ka Direktīvas 2011/92 5. panta

3. punkta b) un c) apakšpunktā paredzētajā informācijā ir jābūt ietvertiem datiem, kas ir vajadzīgi, lai novērtētu projekta ietekmi uz attiecīgo ūdens objektu stāvokli, ņemot vērā tostarp Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punktā paredzētos kritērijus un pienākumus.

- 82 Turklāt no Direktīvas 2011/92 5. panta 1. punkta izriet, ka dalībvalstīm ir jāveic pasākumi, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka attīstītājs atbilstošā formā iesniedz šīs direktīvas IV pielikumā norādīto informāciju, ciktāl šī informācija ir būtiska, lai novērtētu attiecīgā projekta ietekmi, un tādā apmērā, kāds saprātīgi var tikt prasīts no privāta uzņēmēja. Saskaņā ar šī pielikuma 4. punktu šajā informācijā ir jāietver projekta tiešās, netiešās, sekundārās, kopīgās, īstermiņa, vidēji ilga termiņa un ilgtermiņa, pastāvīgās un pagaidu, pozitīvās un negatīvās ietekmes apraksts, kas tostarp izriet no dabas resursu izmantošanas un piesārņojošo vielu emisijas.
- 83 Saskaņā ar Direktīvas 2011/92 6. panta 3. punktu visa šādi iegūtā informācija pieņemamā termiņā ir jādara pieejama attiecīgajai sabiedrības daļai.
- 84 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ir jāsecina, ka saskaņā ar Direktīvu 2011/92, it īpaši tās 3., 5. un 6. pantu, informācijā, ko pirms projekta atļaušanas dara pieejamu sabiedrībai sabiedriskās apspriešanas nolūkā, ir jābūt ietvertiem datiem, kas ir vajadzīgi, lai novērtētu projekta ietekmi uz ūdeni, ņemot vērā tostarp Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punktā paredzētos kritērijus un pienākumus.
- 85 Turklāt, lai gan no Direktīvas 2011/92 5. un 6. panta nevar secināt, ka datiem, kas ļauj novērtēt projekta ietekmi uz ūdeni, obligāti ir jābūt ietvertiem vienā vienīgā dokumentā, piemēram, ziņojumā vai tehniskajā pētījumā, attiecīgajai sabiedrības daļai, kā tas ir prasīts šīs direktīvas 6. panta 4. un 6. punktā, ir jābūt efektīvai iespējai piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā un attiecīgi sagatavoties šim nolūkam.
- 86 Līdz ar to ir svarīgi, lai lietas materiāli, kas ir darīti pieejami sabiedrībai, ļautu tai iegūt precīzu priekšstatu par attiecīgā projekta ietekmi uz attiecīgo ūdens objektu stāvokli, lai tā varētu pārliecināties, ka ir izpildīti tostarp no Direktīvas 2000/60 4. panta izrietošie pienākumi. It īpaši sniegtajiem datiem ir jāparāda, vai, ņemot vērā šajā direktīvā noteiktos kritērijus, attiecīgais projekts varētu izraisīt ūdens objekta stāvokļa pasliktināšanos.
- 87 Katrā ziņā nepilnīga dokumentācija vai nekonsekventi daudzos dokumentos sadalīti dati neļauj attiecīgajai sabiedrības daļai lietderīgi piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā, un līdz ar to tas neatbilst no Direktīvas 2011/92 6. panta izrietošajām prasībām.
- 88 Turklāt saskaņā ar šīs direktīvas 5. panta 3. punkta e) apakšpunktu projekta attīstītājam ir jā sagatavo šī 3. punkta a)–d) apakšpunktā minētās informācijas “netehnisks kopsavilkums”, kurš ietver datus, kas ir vajadzīgi, lai identificētu un novērtētu galveno ietekmi, kāda projektam var būt uz vidi. Šis kopsavilkums saskaņā ar minētās direktīvas 6. panta 3. punkta a) apakšpunktu arī ir jādara pieejams sabiedrībai.
- 89 Šajā gadījumā iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai lietas materiāli, kas sabiedrībai bija pieejami pirms attiecīgā projekta atļaušanas, atbilst visām prasībām, kas izriet no Direktīvas 2011/92 6. panta 3. punkta, lasot to kopsakarā ar šīs direktīvas 5. panta 1. un 3. punktu, kā tās ir precizētas šajā spriedumā.
- 90 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto otro jautājumu ir jāatbild šādi:
- Direktīvas 2000/60 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā, ja kompetentās iestādes pārbaude par to, vai ir izpildīti šajā pantā paredzētie pienākumi – tostarp pienākums novērst ūdens objektu, gan virszemes, gan gruntsūdeņu, kurus skar projekts, stāvokļa pasliktināšanos –, var tikt veikta tikai pēc tam, kad projekts jau ir ticis atļauts, un

- Direktīvas 2011/92 6. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka informācijā, kas ir jādara pieejama sabiedrībai projekta atļaušanas procedūras laikā, ir jābūt ietvertiem datiem, kas ir vajadzīgi, lai novērtētu projekta ietekmi uz ūdeni, ņemot vērā tostarp Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punktā paredzētos kritērijus un pienākumus.

Par trešo jautājumu

- 91 Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka par gruntsūdens objekta ķīmiskā stāvokļa pasliktināšanos projekta dēļ ir uzskatāma vismaz viena no vides kvalitātes standarta parametriem pārsniegšana. Tā arī vēlas zināt, vai paredzamais piesārņojošas vielas koncentrācijas pieaugums uzskatāms par tādu, kas rada šādu pasliktināšanos, ja šai vielai noteiktā robežvērtība jau tā ir pārsniegta.
- 92 Jāatgādina, ka 2015. gada 1. jūlija spriedumā *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland* (C-461/13, EU:C:2015:433, 70. punkts) Tiesa ir nospriedusi, ka Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktā minētais virszemes ūdens objekta “stāvokļa pasliktināšanās” jēdziens ir jāinterpretē tādējādi, ka stāvoklis ir pasliktinājies, ja vismaz viens no šīs direktīvas V pielikumā minētajiem kvalitātes elementiem ir pasliktinājies par vienu klasi, pat ja šī pasliktināšanās neizpaužas kā pazemināšana klasifikācijā attiecībā uz virszemes ūdens objektu, aplūkojot to kopumā. Tomēr, ja attiecīgais kvalitātes elements jau atrodas viszemākajā klasē, tad jebkura šī elementa pasliktināšanās ir kvalificējama kā virszemes ūdens objekta “stāvokļa pasliktināšanās” šīs tiesību normas izpratnē.
- 93 Kā secinājumu 55. punktā ir norādījis ģenerālvokāts, atšķirībā no virszemes ūdens objektiem – attiecībā uz kuriem Direktīvā 2000/60 ir paredzēta piecu ekoloģiskā stāvokļa klašu skala – saistībā ar gruntsūdeņu objektu kvantitatīvajiem un ķīmiskajiem rādītājiem direktīvā, protams, ir nošķirti tikai rādītāji “labi” un “slikti”. No direktīvas 2. panta 25. un 28. punkta izriet, ka šī klasifikācija tiek veikta, izmantojot tās V pielikuma 2.1.2. un 2.3.2. punktā ietvertās tabulas.
- 94 Tomēr ir jānorāda, ka, lai gan pastāv šīs atšķirības ūdens objektu stāvokļa noteikšanas veidā atkarībā no tā, vai runa ir par virszemes ūdeņiem vai gruntsūdeņiem, šie paši principi nosaka ūdens objektu “stāvokļa pasliktināšanās” jēdziena tvērumu neatkarīgi no attiecīgā ūdens objekta veida.
- 95 Šī sprieduma 68.–72. punktā ir izklāstīts, ka Direktīvas 2000/60 mērķi gan attiecībā uz virszemes ūdeņiem, gan gruntsūdeņiem, kā arī no šīs direktīvas 4. panta 1. punkta izrietošie pienākumi attiecībā uz šiem ūdens objektu veidiem lielā mērā ir identiski.
- 96 Tas it īpaši attiecas uz pienākumu novērst ūdeņu stāvokļa pasliktināšanos, kurš attiecībā uz virszemes ūdeņiem ir paredzēts šīs direktīvas 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktā un attiecībā uz gruntsūdeņiem – tās 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktā. Šajās abās tiesību normās nav atsauces uz klasifikāciju, kas šiem ūdens objektu veidiem ir paredzēta šīs pašas direktīvas V pielikumā, un tādējādi ūdeņu “stāvokļa pasliktināšanās” jēdziens ir vispārpiemērojams jēdziens (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 1. jūlijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland*, C-461/13, EU:C:2015:433, 61. punkts).
- 97 Turklāt Tiesa ir nospriedusi, ka, lai gan Direktīvas 2000/60 V pielikumā paredzētās klases ir noteicošas, lai pārbaudītu, vai pēc virszemes ūdens objekta klasifikācijas viszemākajā stāvokļa klasē ir notikusi pasliktināšanās, jauna tā stāvokļa pasliktināšanās juridiski vairs nav iespējama. Ņemot vērā pašu Direktīvas 2000/60 mērķi, ūdens objektiem, kas ir sliktā stāvoklī, ir pievēršama īpaša uzmanība ūdens apsaimniekošanā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 1. jūlijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland*, C-461/13, EU:C:2015:433, 63. punkts).
- 98 Šis pats pamatojums *mutatis mutandis* attiecas uz gruntsūdeņiem.

- 99 Šajā kontekstā ir jāņem vērā arī Direktīvas 2000/60 4. panta 5. punkta c) apakšpunkts, kurā saistībā ar stipri pārveidotiem virszemes un gruntsūdens objektiem, kuru gadījumā dalībvalstis varētu vēlēties sasniegt mazāk stingrus vides aizsardzības mērķus, ir skaidri paredzēts jebkādas turpmākas pasliktināšanās aizliegums (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 1. jūlijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland*, C-461/13, EU:C:2015:433, 64. punkts).
- 100 Ņemot vērā šos elementus, ūdeņu “stāvokļa pasliktināšanās” jēdziens ir jāinterpretē, ņemot vērā gan kvalitātes elementu, gan vielu. Tādējādi pienākums novērst ūdens objekta stāvokļa pasliktināšanos saglabā visu savu lietderīgo iedarbību ar nosacījumu, ka tajā tiek ietvertas jebkuras izmaiņas, kas var apdraudēt Direktīvas 2000/60 galvenā mērķa sasniegšanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 1. jūlijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland*, C-461/13, EU:C:2015:433, 66. punkts).
- 101 Turklāt saistībā ar kritērijiem, kas ļauj izdarīt secinājumu par ūdens objekta stāvokļa pasliktināšanos, ir jāatgādina, ka no Direktīvas 2000/60 4. panta uzbūves un tostarp no tā 6. un 7. punkta izriet, ka ūdens objekta stāvokļa pasliktināšanās, kaut vai tā būtu pagaidu rakstura, ir pieļaujama, vienīgi ievērojot stingrus nosacījumus. No tā izriet, ka sliekšnim, kuru pārsniedzot ir konstatējama pienākuma novērst ūdens objekta stāvokļa pasliktināšanos neizpilde, ir jābūt cik vien iespējams zemam (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 1. jūlijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland*, C-461/13, EU:C:2015:433, 67. punkts).
- 102 Runājot konkrēti par gruntsūdeņu tilpju ķīmiskās kvalitātes rādītāju pārbaudi, no Direktīvas 2000/60 V pielikuma 2.3.1. punkta izriet, ka atbilstošie parametri ir ūdens vadītspēja un piesārņojošo vielu koncentrācija. Šī pielikuma 2.3.2. punktā ietvertajā tabulā attiecībā uz katru no šiem parametriem ir noteikti kvalitātes elementi, kas ir jāņem vērā, lai noteiktu, vai ūdens objekta ķīmiskā kvalitāte ir “laba” vai “slikta”.
- 103 Pirmkārt, runājot par piesārņojošo vielu koncentrāciju, šīs pārbaudes pamatā ir trīs kvalitātes elementi. Pirmām kārtām, piesārņojošo vielu koncentrācija nerada sālsūdens vai citu vielu ieplūšanas sekas. Otrām kārtām, šī koncentrācija nepārsniedz standartu, kas piemērojams saskaņā ar citiem attiecīgiem tiesību aktiem saskaņā ar Direktīvas 2000/60 17. pantu. Trešām kārtām un visbeidzot, piesārņojošo vielu koncentrācija gruntsūdeņos neliedz sasniegt vides aizsardzības mērķus, kas precizēti šīs direktīvas 4. pantā attiecībā uz saistītiem virszemes ūdeņiem, nedz arī izraisa jebkādu ievērojamu šādu tilpju ekoloģiskās vai ķīmiskās kvalitātes rādītāju pazemināšanos, nedz jebkādu ievērojamu kaitējumu sauszemes ekosistēmām, kuras ir tieši atkarīgas no gruntsūdens tilpes.
- 104 Otrkārt, runājot par vadītspēju, nozīme ir tikai tam, ka tās izmaiņas nenorāda uz sālsūdens vai citu vielu ieplūšanu gruntsūdens objektā.
- 105 Tā kā Direktīvas 2000/60 V pielikuma 2.3.2. punktā ir atsauce uz kvalitātes rādītājiem, kas ir piemērojami saskaņā ar citiem atbilstīgiem tiesību aktiem saskaņā ar šīs direktīvas 17. pantu, ir jānorāda, ka šajā pēdējā minētajā tiesību normā ir paredzēts, ka Savienības likumdevējs nosaka īpašus pasākumus, lai novērstu un kontrolētu gruntsūdeņu piesārņojumu, kuros tostarp ietilpst šo ūdeņu laba ķīmiskā stāvokļa novērtēšanas kritēriji atbilstoši šīs pašas direktīvas II pielikuma 2.2. punktam, kā arī V pielikuma 2.3.2. un 2.4.5. punktam. Šajā ziņā Savienības likumdevējs ir pieņēmis Direktīvu 2006/118.
- 106 Direktīvas 2006/118 3. panta 1. punktā ir paredzēts, ka, lai novērtētu gruntsūdens objekta ķīmisko stāvokli, dalībvalstis izmanto, pirmkārt, gruntsūdeņu kvalitātes standartus, kas ir ietverti šīs direktīvas I pielikumā ietvertajā sarakstā, un, otrkārt, robežvērtības, kas dalībvalstīm ir jānosaka atbilstoši šīs pašas direktīvas II pielikumam, it īpaši attiecībā uz piesārņojošām vielām, kuras kādas dalībvalsts teritorijā ir identificētas kā tādas, kuru dēļ gruntsūdeņu objekti var tikt raksturoti kā riska objekti.

- 107 Līdz ar to šie kvalitātes standarti un robežvērtības ir kvalitātes elements Direktīvas 2000/60 V pielikuma 2.3.2. punkta izpratnē, kas ļauj novērtēt vienu no noteicošajiem parametriem, lai klasificētu gruntsūdens objekta stāvokli, proti, piesārņojošo vielu koncentrāciju.
- 108 Kā atgādināts šī sprieduma 100. punktā, tā kā jēdziens ūdens “stāvokļa pasliktināšanās” ir jāinterpretē, atsaucoties uz kvalitātes elementu vai vielu, un tā kā, kā izriet no šī sprieduma 101. punkta, sliekšnim, kuru pārsniedzot ir konstatējama pienākuma novērst ūdens objekta stāvokļa pasliktināšanos neizpilde, ir jābūt pēc iespējas zemākam, ir jākonstatē, ka viena no Direktīvas 2000/60 V pielikuma 2.3.2. punktā paredzēto kvalitātes elementu neievērošana ir uzskatāma par attiecīgā ūdens objekta ķīmiskā stāvokļa pasliktināšanos.
- 109 It īpaši tas, ka gruntsūdens objektā ir pārsniegts tikai viens vienīgs kvalitātes standarts vai robežvērtība Direktīvas 2006/118 3. panta 1. punkta izpratnē, ir kvalificējams kā pienākuma novērst gruntsūdens objekta stāvokļa pasliktināšanos neizpilde.
- 110 Turklāt šī sprieduma 108. punktā jau minēto iemeslu dēļ un ņemot vērā it īpaši 97. punktā atgādinātos apsvērumus, turpmāka piesārņojošas vielas koncentrācijas, kas, ņemot vērā Direktīvas 2006/118 3. panta 1. punktu, jau tā pārsniedz vides kvalitātes standartu vai dalībvalsts noteikto robežvērtību, palielināšanās tāpat ir uzskatāma par pasliktināšanos.
- 111 Tāpat, atbildot uz iesniedzējtiesas jautājumiem par vietējā mērogā konstatēto piesārņojošo vielu koncentrācijas izmaiņu ņemšanu vērā, lai pārbaudītu, vai pastāv ūdens objekta ķīmiskā stāvokļa pasliktināšanās, ir jānorāda, ka galvenie gruntsūdeņu ķīmiskās kvalitātes monitoringa kritēriji ir noteikti Direktīvas 2000/60 V pielikuma 2.4. punktā. Šī pielikuma 2.4.5. punktā, ko tieši ir minējusi iesniedzējtiesa, ir ietvertas interpretēšanas un noformēšanas prasības.
- 112 Lai gan šajā pēdējā minētajā tiesību normā, protams, ir paredzēts, ka gruntsūdens objekta ķīmiskā stāvokļa kvalificēšana par “labu” vai “sliktu” ir jāveic, apkopojot ūdens objekta dažādo monitoringa punktu rezultātus, no tā neizriet, ka, lai konstatētu šī stāvokļa pasliktināšanos, ir jābūt skartam visam gruntsūdens objektam.
- 113 It īpaši no katra monitoringa punkta lomas un nozīmes gruntsūdeņu kvalitātes uzraudzības sistēmā, kas izveidota ar Direktīvu 2000/60, it īpaši tās V pielikuma 2.4. punktu, izriet, ka ar kvalitātes elementa neievērošanu vienā vienīgā monitoringa punktā pietiek, lai konstatētu gruntsūdens objekta stāvokļa pasliktināšanos šīs direktīvas 4. panta 1. punkta izpratnē.
- 114 Saskaņā ar minētās direktīvas V pielikuma 2.4. punktu monitoringa punktu izvietojumam ir jānodrošina saskaņots un visaptverošs gruntsūdeņu ķīmiskās kvalitātes rādītāju pārskats katrā upes baseina apgabalā. Šajā nolūkā šajā tiesību normā ir paredzēti dažādi kritēriji to monitoringa vietu izvēlei, kurām, kā apstiprināts Direktīvas 2006/118 4. panta 3. punktā, ir jānodrošina reprezentatīvi monitoringa dati.
- 115 Tādējādi kāda kvalitātes elementa neievērošana vienā vienīgā monitoringa punktā liecina, ka pastāv katrā ziņā vismaz pietiekami lielas gruntsūdens objekta daļas ķīmiskās kvalitātes pasliktināšanās Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punkta izpratnē.
- 116 Turklāt, protams, nav izslēgts, ka, lai gan vienā vai vairākās monitoringa vietās ir pārsniegts gruntsūdeņu kvalitātes rādītājs vai robežvērtība, gruntsūdens objektu var uzskatīt par tādu, kam ir labs ķīmiskais stāvoklis atbilstīgi Direktīvas 2006/118 4. panta 2. punkta c) apakšpunktam. Tomēr šādā gadījumā šīs direktīvas 4. panta 5. punktā ir prasīts, lai dalībvalstis saskaņā ar Direktīvas 2000/60 11. pantu veiktu pasākumus, kas vajadzīgi, lai tajā gruntsūdens objekta daļā, kurā ir notikusi pārsniegšana, aizsargātu ūdens ekosistēmas, sauszemes ekosistēmas un cilvēku vajadzībām lietojamus gruntsūdeņus.

- 117 Direktīvas 2000/60 11. pantā paredzētajos pasākumos ietilpst arī programmu izstrāde, lai sasniegtu šīs direktīvas 4. pantā paredzētos mērķus.
- 118 Līdz ar to, ja tikai vienā gruntsūdens objekta monitoringa vietā nav ievērots kvalitātes elements, ir konstatējama tā ķīmiskā stāvokļa pasliktināšanās Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punkta izpratnē.
- 119 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz trešo uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka par gruntsūdens objekta ķīmiskā stāvokļa pasliktināšanos projekta dēļ ir uzskatāms, pirmkārt, tas, ka ir pārsniegts vismaz viens kvalitātes radītājs vai robežvērtība Direktīvas 2006/118 3. panta 1. punkta izpratnē, un otrkārt, tas, ka ir notikusi paredzama piesārņojošas vielas koncentrācijas palielināšanās, ja šai vielai noteiktā robežvērtība jau tā ir pārsniegta. Katrā monitoringa vietā izmērītās vērtības ir jāņem vērā atsevišķi.

Par ceturto jautājumu

- 120 Ar ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punkts, lasot to kopsakarā ar LES 19. pantu un LESD 288. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar projektu skartajiem sabiedrības daļas locekļiem ir jābūt iespējai kompetentajās valsts tiesās norādīt uz to, ka nav izpildīti pienākumi novērst ūdens objektu stāvokļa pasliktināšanos un uzlabot to stāvokli.
- 121 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, principiāli izslēdzot, ka skartās personas var atsaukties uz direktīvā noteiktajiem pienākumiem, netiktu ievērots direktīvas saistošais spēks, kas tai ir piešķirts ar LESD 288. pantu (spriedums, 2019. gada 3. oktobris, *Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland u.c.*, C-197/18, EU:C:2019:824, 30. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 122 Konkrētāk, gadījumos, kad Savienības likumdevējs direktīvā ir paredzējis dalībvalstīm pienākumu veikt noteiktas darbības, minētā tiesību akta lietderīgā iedarbība mazinātos, ja privātpersonas uz to nevarētu atsaukties tiesās un ja valstu tiesām būtu liegts to ņemt vērā kā Savienības tiesību elementu, pārbaudot, vai valsts likumdevējs, izmantojot direktīvā tam paredzētās izvēles iespējas direktīvas transponēšanas formas un līdzekļu ziņā, ir ievērojis šajā tiesību aktā noteiktās rīcības brīvības robežas (spriedums, 2019. gada 3. oktobris, *Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland u.c.*, C-197/18, EU:C:2019:824, 31. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 123 Tiesa no tā secināja, ka vismaz fiziskajām vai juridiskajām personām, kuras tieši skar vides jomā pieņemtas direktīvas noteikumu pārkāpums, ir jāspēj pieprasīt no kompetentajām iestādēm, ja nepieciešams – tiesas ceļā, attiecīgo pienākumu izpildi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 3. oktobris, *Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland u.c.*, C-197/18, EU:C:2019:824, 32. punkts).
- 124 Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka savā prasībā daži prasītāji pamatlietā uzskata, ka attiecīgais projekts var pasliktināt tā gruntsūdens objekta stāvokli, ar kuru tiek apgādātas to privātai ūdensapgādei ierīkotās akas, kuras tie izmanto, lai iegūtu dzeramo ūdeni. Savukārt nedz iesniedzējtiesas nolēmumā ietvertā informācija, nedz Tiesai iesniegtie apsvērumi neļauj pierādīt, ka prasītāju pamatlietā gadījumā ir būtiski arī virszemes ūdens objekti, kurus arī varētu ietekmēt attiecīgais projekts. Šādos apstākļos nešķiet, ka prasītājus pamatlietā varētu skart iespējamais Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzēto pienākumu pārkāpums, un tādēļ Tiesas pārbaude attieksies tikai uz 4. panta 1. punkta b) apakšpunktu par gruntsūdeņiem.

- 125 Lai noteiktu, vai tādas personas kā prasītāji pamatlietā tieši skar Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzēto pienākumu pārkāpums, ir jāņem vērā šīs direktīvas mērķis, kā arī attiecīgās tiesību normas, kuras pienācīga piemērošana tiek prasīta iesniedzējtiesā, saturs (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 3. oktobris, *Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland* u.c., C-197/18, EU:C:2019:824, 35. punkts).
- 126 Šajā ziņā no šī sprieduma 71. punkta izriet, ka Direktīvas 2000/60 mērķis ir ar koordinētu rīcību līdz 2015. gadam sasniegt visu Savienības virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu "labu stāvokli". Gan pienākums uzlabot ūdens objektu stāvokli, gan pienākums novērst tā pasliktināšanos ir vērsti uz šī kvalitatīvā mērķa sasniegšanu.
- 127 Kā izriet no Direktīvas 2000/60 1. panta otrās daļas pirmā ievilkuma, šis mērķis, it īpaši attiecībā uz gruntsūdeņiem, palīdz nodrošināt pietiekamu labas kvalitātes gruntsūdeņu piegādi, kas vajadzīga noturīgai, līdzsvarotai un objektīvai ūdens resursu izmantošanai.
- 128 Līdz ar to ir jākonstatē, ka Direktīvā 2000/60, ņemot vērā tās mērķi un pienākumus, kas šī mērķa sasniegšanas nolūkā paredzēti tās 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā, ir izvirzīts arī īpašs mērķis aizsargāt gruntsūdeņus kā cilvēkiem paredzētu dabas resursu.
- 129 Šādu Direktīvas 2000/60 mērķu interpretāciju apstiprina tās 1. panta pirmās daļas d) punkts un otrās daļas otrais ievilkums, lasot to kopā ar tās 2. panta 33. punktu.
- 130 No 1. panta pirmās daļas d) punkta un otrās daļas otrā ievilkuma izriet, ka ar šo direktīvu izveidotais tiesiskais regulējums ir paredzēts, lai pakāpeniski panāktu būtisku gruntsūdeņu piesārņojuma samazināšanos un novērstu to turpmāku piesārņojumu. Saskaņā ar 2. panta 33. punktu ūdens piesārņojums ir vielu novadīšana tajā, kas var kaitīgi ietekmēt cilvēku veselību vai ūdens ekosistēmu kvalitāti, apdraudot vides, un it īpaši ūdeņu, pievilcību vai to likumīgu izmantošanu.
- 131 Tādējādi no Direktīvas 2000/60 1. panta pirmās daļas d) punkta un otrās daļas otrā ievilkuma, lasot to kopā ar tās 2. panta 33. punktu, izriet, ka piesārņojuma samazināšanas un novēršanas mērķis tostarp ir ļaut likumīgi izmantot gruntsūdeņus.
- 132 Persona, kurai ir tiesības iegūt un izmantot gruntsūdeņus, veic šādu likumīgu izmantošanu. Tādēļ to tieši skar gruntsūdens objektu, kas apgādā tā avotu, stāvokļa uzlabošanas un pasliktināšanās novēršanas pienākumu pārkāpums, jo šis pārkāpums var traucēt tā izmantošanu (pēc analogijas skat. spriedumu, 2019. gada 3. oktobris, *Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland* u.c., C-197/18, EU:C:2019:824, 40. un 42. punkts).
- 133 Ņemot vērā gruntsūdeņu izmantošanas dažādību, kas minēta Direktīvas 2000/60 1. panta otrās daļas pirmajā ievilkumā, kā arī 2. panta 33. punktā, apstāklis, ka tikai viena kvalitātes rādītāja vai robežvērtības Direktīvas 2006/118 3. panta 1. punkta izpratnē pārsniegšana pati par sevi nenozīmē, ka ir apdraudēta to personu veselība, kuras vēlas celt prasību, nevar atspēkot šo secinājumu (pēc analogijas skat. spriedumu, 2019. gada 3. oktobris, *Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland* u.c., C-197/18, EU:C:2019:824, 41. punkts).
- 134 Līdz ar to, ciktāl prasītāji pamatlietā likumīgi izmanto attiecīgo gruntsūdeni, šo pienākumu neizpilde skar tos tieši.
- 135 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz ceturto uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2000/60 1. panta pirmās daļas b) punkts un otrās daļas pirmais ievilkums, kā arī 4. panta 1. punkta b) apakšpunkts, lasot tos kopsakarā ar LES 19. pantu un LESD 288. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar projektu skartajiem sabiedrības daļas locekļiem ir jābūt iespējai kompetentajās valsts tiesās norādīt uz to, ka nav izpildīti pienākumi novērst ūdens objektu stāvokļa pasliktināšanos un uzlabot to stāvokli, ja šī neizpilde skar tos tieši.

Par tiesāšanās izdevumiem

¹³⁶ Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu 11. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ļauj dalībvalstīm paredzēt, ka tad, ja lēmumā par projekta atļaušanu pieļautais procesuālo noteikumu pārkāpums nav tāds, kas varētu izmainīt tā jēgu, prasība atcelt šo lēmumu ir pieņemama vienīgi tad, ja attiecīgais pārkāpums ir liedzis prasītājam minētās direktīvas 6. pantā garantētās tiesības piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā vides jomā.
- 2) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā, 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā, ja kompetentās iestādes pārbaude par to, vai ir izpildīti šajā pantā paredzētie pienākumi – tostarp pienākums novērst ūdens objektu, gan virszemes, gan gruntsūdeņu, kurus skar projekts, stāvokļa pasliktināšanos –, var tikt veikta tikai pēc tam, kad projekts jau ir ticis atļauts.

Direktīvas 2011/92 6. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka informācijā, kas ir jādara pieejama sabiedrībai projekta atļaušanas procedūras laikā, ir jābūt ietvertiem datiem, kas ir vajadzīgi, lai novērtētu projekta ietekmi uz ūdeni, ņemot vērā tostarp Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punktā paredzētos kritērijus un pienākumus.

- 3) Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka par gruntsūdens objekta ķīmiskā stāvokļa pasliktināšanos projekta dēļ ir uzskatāms, pirmkārt, tas, ka ir pārsniegts vismaz viens kvalitātes radītājs vai robežvērtība Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/118/EK (2006. gada 12. decembris) par gruntsūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu un pasliktināšanos 3. panta 1. punkta izpratnē, un otrkārt, tas, ka ir notikusi paredzama piesārņojošas vielas koncentrācijas palielināšanās, ja šai vielai noteiktā robežvērtība jau tā ir pārsniegta. Katrā monitoringa vietā izmērītās vērtības ir jāņem vērā atsevišķi.
- 4) Direktīvas 2000/60 1. panta pirmās daļas b) punkts un otrās daļas pirmais ievilkums, kā arī 4. panta 1. punkta b) apakšpunkts, lasot tos kopsakarā ar LES 19. pantu un LESD 288. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar projektu skartajiem sabiedrības daļas locekļiem ir jābūt iespējai kompetentajās valsts tiesās norādīt uz to, ka nav izpildīti pienākumi novērst ūdens objektu stāvokļa pasliktināšanos un uzlabot to stāvokli, ja šī neizpilde skar tos tieši.

[Paraksti]